YARIM AY

No. 95

Krş. 15

1 Şubat 1939

89uncu SAYININ BİLMECE HALLİ

Dildedir gam şimdilik lütfeyle gelme ey sürur
Olamaz bir hanede mihman mihman üstüne

Birinciye — 3 metre elbiselik erkek kumaşı: Ankara; Yenişehir İsmetpaşa caddesi Lozan meydanında numara 371 de Bay Niyazi Evrensel.

İkinciye — Bir elbiselik fantazi yünlü kadın kumaşı: Bursa; Yeşil cami mahallesi Narlı bahçe sokağı 175 numarada Bayan Fitnet Berkan.

Üçüncüye — Biryantin, diş fırçası, diş macunu: İstanbul; Kadıköy Yeldeğirmeni Kır Kahve sokak numara 8 Şükûfe Öcal. İstanbul: Kuleli Suel lisesi Lütfi Okay. İstanbul: Kız lisesi E - VI N. Birgin. İstanbul: Taksim Hoca zade sokak numara 12 Galip.

100 Kuruşluk bir kitap: Merzifon: Kara Mustafa paşa ilk okulu sınıf 5 numara 90 Meliha Erdoğdu. Gaziantep lise edebiyat şubesinde 844 Mazhar Eren. Ankara: Yenişehir İskân umum müdürlüğü I inci büro Tarık Özübek. Merzifon: Kara Mustafa paşa okulu sınıf 5 numara 113 Müdina Mercan.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasını öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahiliye Mutehassısı *Dr. Hafız Cemal* LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda 104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9 ½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

COCUK

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından neşrolunur en mükemmel ve en faydalı çocuk mecmuasıdır. 123 üncü sayısı çıktı. Yavrunuza behemhal alınız!

Öğretmenler İçin

DERS NOTLARI

ve

Talebeyi Görme Araştırma

DEFTERİ

30 - 40 - 50 - 60 - 70 - 80

Talebelik

Olarak, yeni ders taksimatına ve müfredat programlarına uygun olarak tertip edilmiştir.

Resimli Ay Matbaasından arayınız!..

BİR ANKETİN CEVAPLARINDAN :

NİÇİN JOLİ FAM?

Güzelliği kadar şıklığıla da maruf bir bayan yazıyor:

"Güzelliğimi cildimin tazeliğine borçluyum, cildimin tazeliği ise JOLİ FAM kremlerine. Hakikaten bir çok kremler kullandım, fakat hiç birisinde JOLİ FAM kremlerinin güzelleştirici, gençleştirici hassaları bulamadım. "Geceleri yatarken JOLİ FAM'ın hafifce yağlı cinsini ve gündüz tuvaletimde yağsız cinsini kullandım. Birinci haftada cildimde hayrete şayan bir değişiklik gördüm. İkinci ve üçüncü haftaların sonunda hakikaten taze ve cazibeli bir cilde ve parlak bir güzelliğe kavuşmuşdum.

Bu sebeple JOLİ FAM kremleri tualet masamdan eksik etmem ve onları bütün Bayan hemşirelerime tavsiye ederim.,,

Bayan M. B.

Çıktı

Hint Şairi Tagor'un en güzel eseri

BAHÇIVAN

İBRAHİM HOYİ

Tarafından dilimize çevrildi, Birinci tabı basılıp bitti. İkinci tabını kitapçınızdan arayınız

30 Kuruş

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir. Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid harekatlerde bile kat'iyyen kaymaz.

Fiyatı: 7 1/2 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. Roussel
Paris

İSTANBUL, Beyoğlu

Tünel meydanı 12 No. lu. Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.

Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

ŞİİR DEFTERİ

Yazan: Nurullah ATAÇ

Ta küçüklüğümdenberi pek isteyip te bir türlü yapamadığım birşey vardır: bir şiir defteri. İçine en sevdiğim şiirleri yazacağım bir defter. Gerçi ilk bakışta bunun hiçbir zorluğu yok; bir defter edinmek ve haftada yirmi dakika, nihayet yarım saati bu işe sarfetmek kâfi. Ben de bunun kolay olduğunu sandım ve kaç defa bu işe mahsus bir defter aldım. Çocukluğumda güzel ciltli, kenarı yaldızlı kalın defterler intihap ederdim; sonra daha sade, daha ince şeyler seçtim. Fakat zannederim hiçbir seferinde kâğıtların üzerine bir tek satır bile çizmedim. Bütün o defterleri tertemiz bir halde kaybettim.

En başa hangi manzumeyi yazacağımı bir türlü kararlaştıramadım. Diyeceksiniz ki bazı "anthologia„larda olduğu gibi alfabe sırasına riayet etmek kabildir. Hayır; müntehabat kitaplarının ya bir tedris, ya bir ilân kıymeti vardır; onlar neşredilmek üzere hazırlanır ve bunun için şairleri, isimlerinin harflerine göre sıralamak mümkündür. Fakat şiir defteri böyle birşey değildir; o, ancak benim sevdiğim şiirleri yine ancak bana hatırlatacak; en başta en çok beğendiğim, bana en büyük zevki veren manzumeyi bulundurmak istememek elimde mi? Fakat bunu da bilmeğe imkân mı var? Böyle şeyler gününe göre değişir.

Bu anda yine düşünüyorum: en çok sevdiğim şiir hangisidir? Acaba Fuzuli'nin bir gazeli mi? Bakînin mersiyesi mi? Nedim'in bir kasidesi mi? Yoksa daha yeni yazmağa başlıyan şairlerden birinin bir parçası mı?... Bir tanesi üzerinde biraz duruyorum ve: "Evet, diyorum, hiç şüphesiz en beğendiğim şiir bu; bundaki hissi, hayali daha büyük bir ahenk, daha mükemmel bir asaletle söylemek kabil değil.„ Fakat sonra öteki dünyanın en emsalsiz harikası gibi görünüyor. İtiraf edeyim ki en güzel şiiri, yahut kendilerinin en çok beğendikleri şiiri bulmuş olan kimselere hayret ederim; böyle bir karar verebilmek bana en müşkül iş gibi gözükür. Hayret ederim, hayret ederim ama ne yalan söyliyeyim? Onları hiç te kıskanmam. Belki o kararı verebilmiş olmak insana büyük bir zevk temin eder; ne yapayım ki ben, öyle bin türlü fedakârlık mukabilinde elde edilmiş zevklerden hoşlanamam. En sevdiğim şiir... hayır, hiçbirini ötekilerden üstün tutmağa razı değilim; fakat ne çare ki bir defterin ancak bir tek başı vardır. Hem ben ilk sayfayı şimdiye kadar okumadığım ve beni görür görmez hayran edecek harika için açık bulundurmak isterim. İnsan oğlunun mükemmellikte kalan merhaleyi aşamıyacağını iddiaya razı değilim; en güzelden de bir daha güzeli çıkabilir.

Defterin ilk sayfasını, hattâ ilk sayfalarını meçhul, veya henüz yazılmamış ölmez eserler şerefine açık bırakıp sonraki sayfalarına yazmağa başlamak ta kabildir. Birinci parçadan sonra bir üstünlük sırası gözetmediğimizi iddia edebiliriz. İyi ama ya o şiirleri, pek beğendiğim için defterime aldığım şiirleri artık beğenmez, onlardan hiçbir tad alamaz olursam ne yapacağım? Dün sevdiğimi bugün de sevmeğe mecbur muyum? Pekâlâ hatırlıyorum, çocukluğumda ne kötü şiirlere bayılmıştım. Cenab Şahabetti'nin yazdıkları içinde bile, defterime alınmağa lâyık bulacak kadar hoşlandıklarım vardı. On dört on beş yaşlarımda o defteri yazmağa başlıyabilseydim muhakkak ki "Yakazatı leyliye„yi "Elhanı-Şita„yı, en itinalı yazımla, o deftere geçirirdim. Şimdiyse o manzumelerden bir zevk alınabileceğini tasavvur dahi edemiyorum. Bana şiirle, güzellikle hiç bir alâkası olmıyan manzumeye misal göstermemi söyleseler, onlar zannederim ilk hatırıma gelen parçalardan olur. Ya defterim bana bir zamanlar onları pek sevdiğimi hatırlatmak ister gibi gözlerimin önünde dursaydı!.. "yine hatırlıyorsun ya!.. o halde o defter var sayılır„ demeyin; bir vesika bulunması insanı daha çok utandırır. Hatıralarımızda yanılmamız imkânı da vardır. O iki manzumeyi muhakkak alırdım diyorum ama kimbilir? belki de almazdım. Bu şüphe beni, kendi kendime karşı, kaçınılmaz bir surette küçük düşmekten kurtarıyor.

Bir şiir defterim olsaydı!... olmadı, olamazdı; çünkü hiçbir zaman onun içine hangi manzumeleri yazacağıma karar veremezdim. Böyle olduğu da daha iyi oldu, çünkü bu sayede hiçbir manzumeye karşı, hattâ kendi kendime karşı serbestliğimi kaybetmedim. Eskiden sevdiğim bir çok şiirleri şimdi gülünç, çirkin veya manasız bulabiliyorsam bu, hiç şüphesiz ki, biraz da bir şiir defterim olmaması sayesindedir. Yoksa onun içindeki manzumelerden hoşlanmadığımı itiraftan çekinir ve kendi kendimi daima onların güzel olduğuna iknaa çalışırdım. Kimbilir? Şimdiye kadar yazdıklarımı sade gazete ve mecmua sayfalarında bırakıp toplamadığıma da belki memnun olmalıyım, onlar bir kitap haline gelselerdi beni bir yere bağlıyabilirlerdi. Halbuki şimdi, hiçran kendimi hiç birşey söylememiş gibi serbest sayabiliyorum.

Bir şiir defterim olsa... onu yazmak, zaman zaman açıp karıştırmak ne zevkli birşey olur. Yarın bir defter alıp ta başlıyayım.

"Serbest mevzulu resim„ imtihanında ne yapacağım kaygısıyle uykuya dalan talebenin rüyası!

Şoför, hurdubaş ettiği biçareye: — Kardeşim! Pardon diyorum da hâlâ cevap vermiyorsun!...

Yeni beton apartımanlarda duvar bölmeleri bir buçuk tuğladan yarım tuğlaya indikten sonra....

Çetin: — İstanbul Tramvay Şirketi idare meclisi toplantısından çıkan bu baylara yaylım ateş!...

TÜRKİYE CÜMHURİYETİNİN ARKEOLOJİ ve MÜZECİLİK ÇALIŞMARI

Yazan: Selâhaddin KANDEMİR

Anadolu seyahatlerimde hemen her adımda karşıma çıkan birçok güzel, orjinal ve büyük eserler arasında tarihî olanlara daha ziyade dikkat ederdim. Harabeler, mabetler, saraylar, hanlar, kervansaraylar, camiler, türbeler, kaleler, eski yollar, mezarlar, dikilitaşlar, surlar, kuleler, suyolları, hüyükler, tumuluslar, hamamlar, kütüphaneler, eski evler, her devre ait türlü kitabeler, kayalara yapılmış kabartmalar; hülâsa, toprağın üstünde bize geçmiş devirlerden haber veren binlerce eski eserlere baktıkça milletimin kültür zenginliğine hayran olurdum. Neresini eşseniz oradan mutlaka birşey çıkar: bir çanak parçası, bir arşak, bir heykel, bir taş veya maden âlet, bir vazo, bir küp, muhtelif paralar, kolyeler, boncuklar.. ..

Uzun Anadolu yollarında bana arkadaşlık eden bu tarih ışıkları olmuştu. Kendi kendime düşünüyordum:

— Bu ne muazzam ve derin bir kültür hazinesidir.

Ruhu coşturan bu manzara karşısında, heyecanlarımın yükselişine bazı kere engel olan vak'alara da şahit olmaz değildim. Çok defa içim sızlayarak kendi kendime söylenirdim:

— Neden bu aziz toprak bu kadar ihmale uğramış ve biz:

"O mahiler ki derya icredir deryayı bilmezler!,,

Halinde uzun seneler çiğnemiş, gezmişiz..

*
* *

İşte bu hazinelerin ölçü bulunamaz kıymetini takdir eden Cümhuriyet hükûmeti, Osmanlı imparatorluğu devrindeki affolunamaz ihmallere artık nihayet vermeyi kararlaştırdı.

Yabancı memleket âlimleri tarafından Anadoluda yapılan ilmî tetkikleri ve arkeolojik hafriyatları yeni Türk kültürünün esas ve mefhumlarına göre sevk ve idare etmeyi düşündü. Bu düşünce ve kararların mevzuları şunlardı:

1 — Tarihî tetkiklere, araştırmalara, hafriyatlara devam etmek ve yabancı âlimler, heyetler tarafından yapılacak tetkikleri esaslı bir nizama bağlamak,

2 — Bu çeşit tetkikleri Türk âlimlerinin ve Hükûmetin de yapmasını temin etmek.

3 — Eski eserler müzelerini çoğaltmak, ıslah etmek, yerde sürünen bütün eserleri toplamak, Türk müzeciliğini Avrupadaki gibi kuvvetlendirmek.

4 — Mühim tarihî ve mimarî eserleri harap olmaktan kurtarmak.

Bu esaslara göre, Cümhuriyetten sonra Türkiyede gerek tetkik seyahati, gerek arkeolojik hafriyat yapacak olan yabancı ilim heyetlerinin Türkiyedeki çalışma tarzları muayyen ve esaslı formüllere bağlandı. Türkiye topraklarında herne suretle olursa olsun bulunacak olan eski eserlerin en küçük bir parçasının bile memleket dışına çıkmaması için gereken tedbirler alındı. Evvelce başlanmış olan tetkiklerin ve hafriyatların devam etmesi ve yeni müsaade istiyenlerin, muayyen şartlar dahilinde, tekliflerinin kabulü ve ilim heyetlerine icabeden kolaylıkların gösterilmesi kararlaştırıldı.

Memleketimizde Cümhuriyet devrinde yapılan arkeolojik hafriyatları iki bölümde görterebiliriz.

1 — Yabancı ilim heyetleri tarafından yapılan hafriyatlar.

2 — Türk Tarihi Tetkik Cemiyetinin yaptığı hafriyatlar.

Büyük harpten evvel yapılan hafriyatlar şunlardır: Bergama, Didim, Miletğe (Söke) de, Çavdarhisar, (Kütahya),

Konya - Aksaray yolunda meşhur Selçuk eserlerinden (Sultan Han) mescidi, 4 kemer üzerine yapılmış olup altında şadırvanı varmış.

Afrodizias, Turova, Alabanda, (Muğla civarında), Anbararası (Konya Ereğlisinde), Asos (Edremit körfezinde), Ayaslog (şimdiki Selçuk), Belkis (Erdek), Cerablus, Boğazköy, Alacahöyük, Dadya (Mermeris) Knidas (Mermeris), Larisa (Menemen), Libya (Gebze civarında), Balatkçık (Aydın), Mersia (Menemen), Nemrutdağı, Zincirli (İslahiye) Nisa (Nazilli), Notyon (İzmir Değirmendere), Priyen (Söke) Sakçagöz (İslâhiye), Samsun, Sart (Salıhli civarında), Trallis (Eski Aydın), Yalvaç, Yortan (Kırkağaç), Korgos (Silifke), Rıka (Urfa).

Buralardaki hafriyatın mühim bir kısmı İstanbul Asarıâtika Müzesi namına yapılmıştır.

Cümhuriyet devrinde yabancı heyetler tarafından yapılan hafriyat şunlardır:

Bergama, Didim, Çavdarhisar, Turova, Boğazköy, Alacahöyük, Larisa, Zime, Teos, Alişar (Yozgat), Hashöyük (Kırşehir).

Millî hafriyatlar:

Türk Tarih Cemiyeti tarafından yapılan hafriyatlar şunlardır:

1 — Ahlatlıbel hafriyatı. 1933, Ankaranın 16 kilometre cenubunda tarihten evvelki devre ait eserler bulunan bir mevkidir. Burada Bakır ve Hitit devirlerine ait çok kıymetli eserler bulunmuştur.

2 — Karalar hafriratı.1933. Ankaranın 60 kilometre garbindedir. Galatlar devrine ait eserler bulunmuştur.

3 — Göllüdağ hafriyatı 1934. Niğdenin şimal tarafında bir dağın tepesinde Hitit ve Firikya devirlerine ait mühim eserler elde edilmiştir.

4 — Alacahöyük hafriyatı 1935-37 en mühim hafriyatlardandır. Hâlâ devam etmektedir. Hititlerin merkezi olan şimdiki Boğazköy (Yozgadın 35 kilometre şimalinde) yakininde bir höyüktür.

5 — Trakyadaki hafriyatlar: 1936-37: Alpullu şeker fabrikası yanındaki bir tumulusdan Hasköyde diğer tumulusdan ve Lüleburgaz höyüklerinde yapılan hafriyatlardan tarihten evvelki devirlere ait kıymetli eserler çıkmıştır. Bu sene Vize kasabası yanında hafriyat yapılmaktadır.

6 — Ankara kalesi etrafında yapılan hafriyatlarda da eski devirler ve Romen, Bizans devirlerine ait mühim şeyler ele geçmiştir.

7 — Çankırıkapı hafriyatı (Ankara). 1937. Şehrin kenarında bulunan bu mevkide Hitit, Firikya, Romen devri eserleri bulunmuştur.

8 — Etiyokuşu. (Çubuksuyu) 1937.

9 — Pazarlı. 1937. Alacahöyükte bulunan hafriyat heyeti tarafından çok kıymetli eserler elde edilmiştir.

10 — Kuştepe. (Alaca civarında).

11 — Namazgâh. (İzmir)

12 — İstanbul - Sarayburnu 1937.

Bu hafriyatlardan elde edilen birçok kıymetli eserler İstanbul ve Ankara müzelerinde teşhir edilmektedir.

Müzeler:

Cümhuriyet devrinde Türkiyede müzecilik faaliyeti fazla inkişaf bulmuştur. Cümhuriyetten evvel yalnız İstanbul, Bursa ve Konyadaki eski eserler müzesi vardı. Bunlarda ancak merhum Hamdi Bey ve onun yakında ölen kardeşi Bay Halil Ethem tarafından, şahsî birçok gayret ve fedakârlıklarla meydana getirilmiş müesseselerdir. Cümhuriyet hükûmeti müzecilik işini ilmî ve teknik esaslara bağladı ve yer yer yeni müzeler açtı. Birçok yerlerde de Müze depoları kurmak suretile memleketin her tarafında mevcut, yerde sürünen tarihî eserleri buralarda toplamağa başladı. Bugün Türkiyedeki müzeler şunlardır :

1 — İstanbul Arkeoloji müzesi 2 - İstanbul Türk ve İslâm eserleri Müzesi, 3 - Topkapısarayı Müzesi. 4 - Ayasofya Müzesi. 5 - Ankara Arkeoloji Müzesi. 6 - Ankara Etnoğrafya Müzesi. 7 - Bursa, 8 - Konya, 9 - İzmir, 10 - Adana, 11 - Antalya, 12 - Kayseri, 13 - Bergama, 14 - Edirne, 15 - Afyonkarahisar Müzeleri.

Müze depoları:

1 - Çanakkale, 2 - Sinop, 3 - Samsun, 4 - Amasya, 5 - Sıvas, 6 - Diyarbakır, 7 Van, 8 Efes, 9 - Denizli, 10 - Tokat, 11 - Isparta.

Cümhuriyet devrinde tamir edilen eski eserler:

Tarihî âbidelermizi korumak işi yalnız millî tarihimiz için değil, dünya tarih ve san'atı namına da çok büyük bir dâva halinde Cümhuriyet hükûmetinin karşısına dikilmiştir. Yurdun her tarafında mevcut mimarî kıymetinden başka tarih ve san'at kıymetleri olan binlerce eserin birçoğu yıkılmak üzere yahut esaslı tamire muhtaç bir halde bulunuyordu. Bunları kurtarmak lâzımdı. Hükûmet bir taraftan yeni yeni yıkılma ve yıkmalara meydan vermemeğe çalışırken, bir taraftan eldeki tahsisata göre en mühim ve derhal tamire muhtaç eserleri kurtarmağa karar verdi.

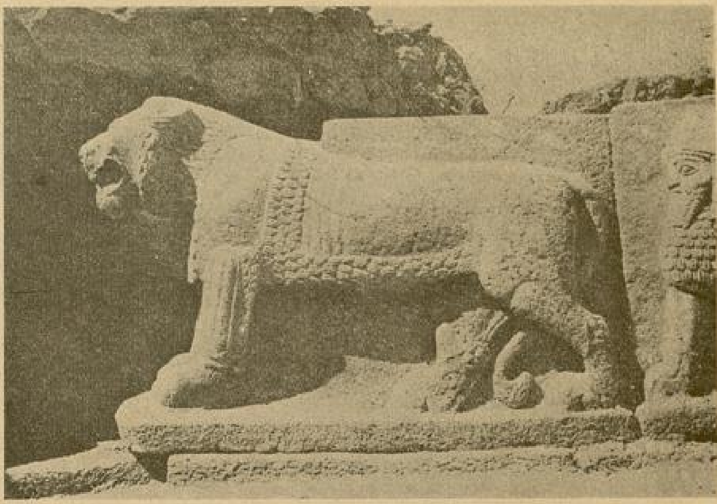

Saray medhalinde Eti Aslanı

Maarif Vekâleti Müzeler Dairesine bağlı bir "Tarihî anıdları koruma komisyonu„ teşkil etti ve hemen işe başladı.

Şimdiye kadar tamir edilen mühim tarihî ânıtlarımız şunlardır :

1 — İstanbul: Topkapısarayı müzesi, Ayasofya Müzesi, Hekimoğlu Ali paşa sebili, Bağdat köşkü, Ayazmakapıdaki kale parçası, birtakım tarihî türbeler.

2 — Afyon : Gedik Ahmetpaşa medresesi. (şimdiki müze)

3 — Ankara : Yüvien sütununun yerinin değiştirilmesi, kalenin bazı kısımlarının tamiri.

4 — Tokat: Ali Tusî türbesi.

5 — Kayseri: Kalenin Yoğunburç kısmı, Sahabiye medresesi, Ali Cafer, Sırçalı, Huvant Hatun künbetleri. Karatay hanı, Alacamescit, hoca Hasan künbetleri.

6 — Bursa: Yeşil türbenin dere kısmına set inşası.

7 — Amasya: Hilfetgazi türbesi, tımarhane.

8 — İzmir: Efeste İsabey camii.

9 — Dıyarbakır: Sancariye medresesi.

10 — Niğde: Ahi Eyüp künbedi, Ak medrese.

11 — Denizli: Akhan.

12 — Antalya: Yivli minare camiinin tamiri.

13 — Kırşehir: Âşıkpaşa türbesi.

14 — Denizli: Hiyerapolis harabesinin tanzimi.

15 — Erzurum: Çifte minareler.

16 — Ulukışla: Kervansaray.

17 — Söğüt: Ertuğrul türbesi.

18 — Karaman: Nefise sultan medresesi.

19 — Bolayır: Söleymanşah ve Namık Kemal türbeleri.

Bunlardan başka Sıvasta, Konyada, Akşehirde, Ilgında, Beyşehirde, Niğdede, Tokatta, Karamanda, tamir keşifleri yapılan ve hesaba giren daha birçok tarihî anıdlar vardır.

Evkaf idaresi tarafından her sene muntazam surette yapılan evkafa ait tarihî ve dinî eserler hakkında burada ayrıca izahata girişmek mümkün değildir.

Türk tarihi ve medeniyetinin canlı ve yüksek birer şahidi olan bütün bu âbidelerin beş on sene içinde, hiç olmazsa en kıymetlilerinin tamirleri bitecektir.

Türk Tarih Cemiyeti de ayrıca bu işlerle alâkalanmaktadır. Türk tarih tezinin memlekette ve dünya ilim âleminde yarattığı yeni bir "dünya görüşü„ içinde, bu tarihe malzeme ve vesika olan her türlü eserlerin araştırılması, tetkiki, korunması için Cümhuriyet rejiminin gözüyle ve kafasiyle hayata bakanlar bütün varlıklariyle bu hareket içinde bir yer almışlardır.

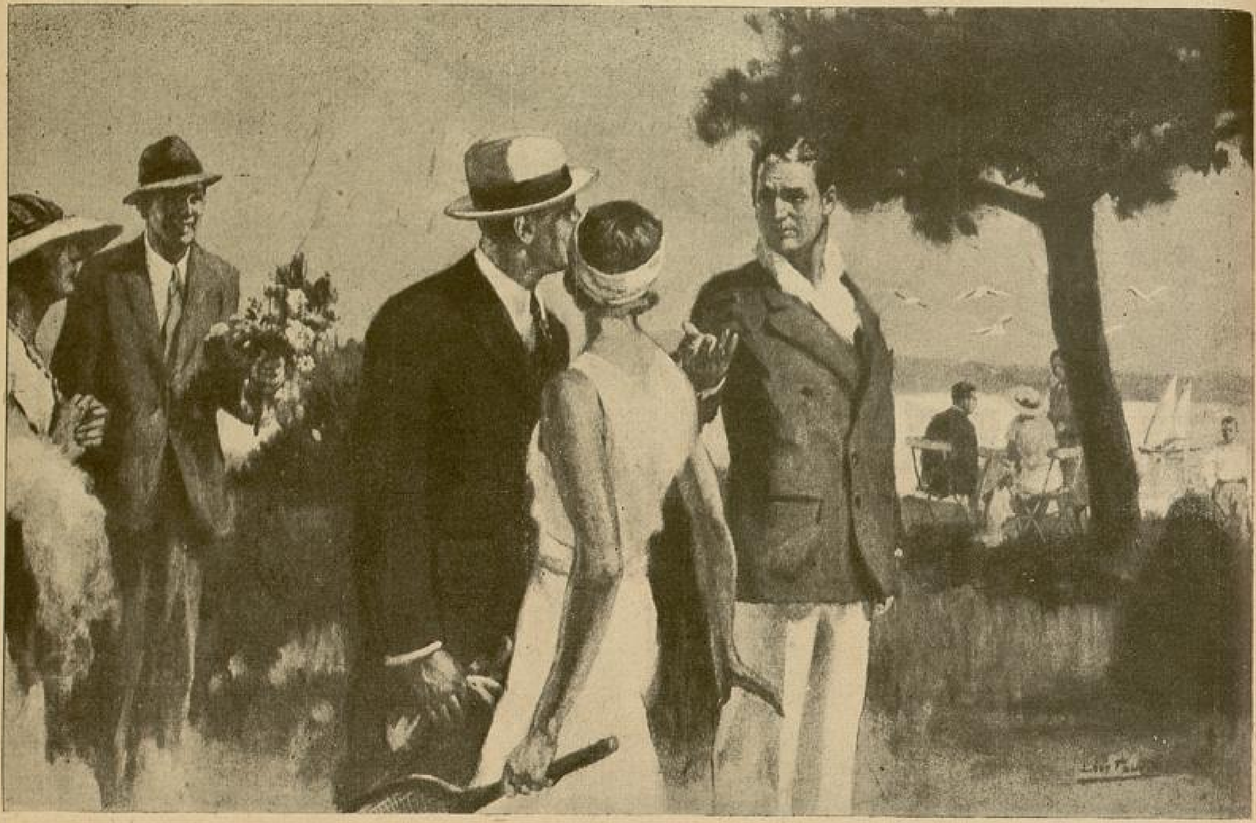

Kadın fedakârlığı üzerinde konuşuluyordu. Epiy kalabalıktılar.

GÖNÜL EĞLENCESİ

Kadın fedakârlığı üzerind- konuşuluyordu. Epiy kalabalıktılar. Dinledikleri veya hayatta rastladıkları bir misali ele alarak mevzuu derinleşdiriyorlardı. İçlerinde gayet düzgün konuşan bay Fahri, gençliğ nde az çok kendisinin de karıştığı bir hikâyeyi anlatmağa başladı:

— Jandarma kumandanlığım sıralarında idi. Anadolunun batısında güzel bir memlekete tayin edilmiştim. Daha ilk günlerde genç ve yakışıklı bir jandarma nazarıdikkatimi celbetmişti. Gayet güzel giyiniyor, her hareketi ile arkadaşlarından üstün görünüyordu. Belki zengin çocuğudur, ailesinin tek evlâdıdır falan

Yazan:

MÜKERREM KÂMİL SU

diye düşünerek delikanlının hususiyetini kurcalamağı düşünmemiştim. Birgün hapishanede çıkan bir vaka meselenin içyüzünü aydınlatıverdi.

Şahsene isminde bir suçlu, kadınlar kovuşunda kavga çıkardığı, gardiyanlara da karşı geldiği için odama çıkarılmıştı. Gayet güzel bir kadındı.

Bay Fahri, manalı bir göz kırpışı ile karısına baktı. Çok terbiyeli, gün görmüş bir kadın olan bayan Melâhat tatlı bir bakışla kocasına cevap verince söz kesilmeden devam etti.

Yüzü yeryer berelenmiş, ellerinin üstü tırmalanmıştı. Bakışları müthişti. Bıraksalar belki kovuştaki kadınların hepsini bir solukta paralayacak, kırıp geçirecekti.

— Nedir bu halin, dedim. Gürültü çıkarmağa utanmıyor musun?

Önüne baktı. Gür kirpikleri biran biribirine dolandı. Kaşları beyaz alnı üstünde şikâyetle kıvrıldı.

— Beni çekemiyorlar, diye söylendi. Güzelliğimi, paralı oluşumu, elbiselerimi günülüyorlar. Bana da hadlerini bildirmek düşüyor elbet.

İcabeden şeyleri söyliyerek kadını uzaklaştırdım. Akşama doğru başçavuş yanıma sokuldu:

— Efendim, dedi, Gümüşlünün İbrahim yüzünden kan olacak.

— Ne kanı?

— Yabanın avradı oğlanı avucu içine almış. Bol para veriyor. Gül gibi bakıyor ona. Ötekilere de çalım ediyor. Kıskançlıklarını körüklüyör. Bu belâlı kadın yüzünden jandarmalar biribirine girecek.

O geceden itibaren Gümüşlünün İbrahimi kadınlar koğuşu nöbetinden aldım.

Şahsene ile aralarındaki münasebeti inceden inceye araştırınca gayet garip bir gönül mes'elesi karşısında kaldığımı anladım.

Güzelliğinden emin ve pek zeki olan Şahsene, adliyecilerle tanışmak, hapishane müdürünün, jandarma kumandanının, müddeiumuminin falan karşısına çıkmak için bahaneler bulur, dövüşür, bayılır, türlü sertlik yapar, nihayet inzibat adamlarını ya ayağına getirir, ya kendi karşılarına çıkmak fırsatını yakalarmış. Belki bir ehbaplık kurabilir de işleri daha yolunda gider ümidi ile olsa gerek...

İbrahimi nöbetten alıralmaz Şahsenenin etekleri tutuştu. Önce işi sertliğe vurdu. Yaygarayı bastı. Küfürler, tehditler, dövüşmeler, gardiyanlara tekme atmalar, getirilen yemekleri fırlatmalar falan... İşin gürültü ile sökmiyeceğini anlayınca ağlayıp sızlamağa başladı. Jandarmalara yalvarıp paralar vaat edermiş. Fakat emir gayet kat'i olduğu için tabiî İbrahimi görmesinin imkânı olmadı.

Bu gibi davalara hayalimde yer verebilecek bir çağda olduğum için kadının hali gittikçe bana da merak oluyordu.

Önceleri bütün hareketlerini oyun sanıyordum. Fakat bir gün karşıma çıkardıkları zaman müteessir olmaktan kendimi alamadım. Gözkapakları çürümüş, bakışlarına gölgeler dolmuştu. O eski renkli yüz küçülüp solmuş, yumuk yumuk beyaz elleri üstünde incecik mavi damarlar belirmişti. Ayakta duracak hali yoktu.

— Bu halin ne Şahsene, dedim.

— Beni bu hale sen koydun beyim, diye ağlamağa başladı. Sakın nöbetçiyi çağırıp ta dışarıya attırayım deme. Bırak da azıcık derdimi dökeyim sana. Çünki bunlara sen sebep oldun.

— Kendine gel! dedim. Sana ben ne yaptım?

— Daha ne yapacaksın ki... Ayırdın onu benden. Ne istiyorum, sizden fazla ne istiyorum beyim. Onu nöbet saatlerinde uzaktan görmek, dolaşırken ayak sesleri ni duymak bana yetiyordu. Ona harçlık veriyormuşum. Gül gibi geziyor, dilediğini yiyip içiyormuş. Bunda kimin ne zararı var? Para benim değil mi? Veren ben, alan o... Kime ne?

— Peki, sen bu gönül işinin sonu neye varır diye hiç düşündün mü Şahsene?

Şaşkın şaşkın yüzüme baktı:

— Yoo!. dedi. Nesini düşünecektim ki..

— Gördün mü işte. Meselenin yanlışlığı asıl burada. Gümüşlünün İbrahim senin hiç bir şeyin olamaz. O henüz çok gençtir. Sen onun kısa ömürlü bir gönül eğlencesisin.

Kapının yanına doğru bir iskemleye ilişmişti. Gönül eğlencesi olduğunu şimdiye kadar hiç düşünmemiş olmalı ki, bu acı hakikati işitir işitmez pek müteessir oldu. Onun bir kuzu uysallığı ile boynunu bükerek sözlerimi dinlemiş olması içime dokunuyordu. Fakat gün geçtikçe çapraşık bir hal alan işin düzelmesi için onu yola getirmek lâzımdı.

— Bir gün o, askerliğini bitirip gittikten sonra seni arayacak mı sanıyordun Şahsene?

— İlerisi için hiç birşey düşünmemiştim beyim. Onu böyle demir parmaklıkların arkasından görmek bana yetiyordu. Birgün onu kaybetmek ihtimalini şimdi sen aklıma getirdin. Ve bak, yüreğim büsbütün yanmağa başladı.

— Sen akıllı bir kadınsın. Söylediğim şeylere dikkat etmelisin. Çünki ikinizin de menfaati için bu lâzım.

— Beyim, ne emredersen baş üstüne. Öl de öleyim. Yalnız bana bir daha onu görmiyeceksin deme, çünki buna dayanamam. Sen gönül çekmedin mi hiç a canım? Yüregime bir mangal ateş dökülmüş gibi yanıyor. Ondan geçemiyeceğim.

— O halde sen onu hiç sevmiyormuşsun?

Gözleri büyüyerek yüzüme baktı. Vücudu biraz ileriye doğru uzanmıştı.

Daha kuvvetle:

— Evet, sevmiyorsun!.. dedim. Seven bir insan, sevdiğinin felâketini istemez. Senin bu halin onun başına fena şeyler getirebilir. Bir kere adı köyde dile düşer.

Yerinden fırlayarak yaralanmış gibi inledi:

— Yüreğimden, ta yüreğimden vuruyorsun beni, dedi. Ben sana ne fenalık ettim ki?.

— Yanlış birşey söylemiyorum kızım. Yarın bu delikanlı ailesinin, köylünün gözünden düşecek. Ona kimse güvenip te kızını vermiyecek.

— O, bunlara razı, dedi. Çünki o da beni seviyor.

— Henüz çok gençtir. Böyle söyler amma sırası gelince de her şeyi çiğner, geçer. Hele bir fırsat kendini göstersin.

Yine boynunu büktü:

— O zaman kaderime küserim, dedi. Yeter ki o kara gün gelip çatıncaya kadar yine onu göreyim.

İbrahime duyduğu sevgi, onu görmedikce büsbütün feci bir hal alıyor; hasret genç kadının ruhunu alev dilimleri halinde yalıyordu.

Ayağa kalktım. Daha sert, daha kat'î:

— Sen İbrahimin canına kasdetmiş bir kadınsın, diye bağırdım. Çünki arkadaşları arasında yarattığın kıskançlık

Şahsene

bugün öyle kötü bir hal aldı ki, İbrahimin hayatından korkulur. Bir kurşun, bir bıçak bu meseleyi kökünden halletmeğe yeter. Niçin iyi düşünmiyorsun? Önce güldüklerin, ümit verdiklerin, sonra da İbrahime karşı beslediğin çılgınca arzu sebebine yüzüstü bırakdıkların seni cezasız mı bırakacaklar sanıyorsun?

Hapishanedeki suçluları ürküten, gardiyanlara yaka silkdiren ateşli ve hırçın kadın, bir külçe halinde yere yıkıldı. Ellerini dizlerime sararak hıçkırmağa başladı. Ağlaya ağlaya açılacağını düşündüğüm için bir müddet sesimi çıkarmadım. Sonra daha yumuşak bir sesle:

— Onu seviyorsan bu sevgiyi bana, ona ve herkese isbat etmelisin, dedim. Bir daha ne olursa olsun, onu görmek istemiyeceksin. Ve kulağına gidecek bir şekilde de artık ondan soğuduğunu söyliceksin. Bu suretle İbrahimin hayatı kurtulacak. Ben başka çare görmüyorum, bu karışık işte.

Hayatının en acı kararını vermiş insanların sükûnu içinde ayağa kalktı.

— En ağır bir hükmü giydirdin bana beyim, dedi. Fakat mademki onun kurtuluşu buna bağlı, katlanacağım.

O günden sonra kadınlar kovuşunda kavga çıkmadı. Ümitsiz aşkını, sevdiği erkeğin hayatı yolunda feda eden bahtsız kadın, fedakârlığının gölgesine sığınarak bir köşede sessiz ve şikâyetsiz yaşamağa başladı. Yakınında yaşayanlara elinden gelen iyiliği yapmağa çalışarak yaşamak, ona garip bir teselli oluyordu.

Dinliyenlerin içinde en genci:

— Orijinal bir kadın tipi imiş, dedi. Düşük bir kadın olduğu halde fedakâr olmağı bilmiş. Demek ki, ferağat denilen yüksek duygu bayağı ruhlarda da kendini gösterebiliyor.

Genç bir kadın:

— İbrahim ne oldu? diye sordu.

— Terhis edilinciye kadar, kendisinden yüz çeviren, vefasız kadının adını bile ağzına almadı. Ve sonra bir gün davul dövdürüp, pehlivan güreştirerek mükemmel bir köy düğünü yaptı. Hep birden:

— Ya Şahsene, ya Şahsene ne oldu?

— Düğünü duydu mu?

— Müddetini doldurunca Gümüşlüyü görmek istemedi mi?

Bay Fahri, düzgün dişlerini gösteren geniş bir gülümseme ile:

— Memuriyet makamı bir güvercinliktir, dedi.

Bir başka yere tayin edilince bu aşk hikâyesini de arkada bıraktım şüphesiz...

SAN'AT

ve

SIHHAT

●

Yazan : Enver NACİ

●

Sanat ve sıhhat!.. İşte biribirile alâkası pek az olan iki kelime. Sıhhat, iç ve dış yaşayışın muvazenesidir. Yani tabiiliğin ta kendisidir. Sanat ise ekseriya tabiatın dışında ve üstündedir.

Latince bir atalarsözü vardır : « Sağlam dimağ, sağlam vücutta bulunur „ derler. Bir topluluk için, büyük bir kütle için bu söz pek yerindedir. Fakat herkes gibi yaşamıyan, yaşayamıyan sanatkârın sıhhatı sanatının yanında mevzuubahs bile değildir. Görüyoruz ki büyük sanatkârların çoğunun sıhhatı bozuktur. Belki sanatkâr çok tabiî ve tam sıhhatlı olsaydı, yaratıcı bir varlık olamıyacaktı. Sıhhtsızlığın ruhu kamçılıyan bir münebbih tesiri yaptığını inkâr edemeyiz. Uzvî kusuru, ruhî intıbaksızlığı sanatkârı hilkate isyana, cemiyetten uzak yaşamağa sevkeder. Bu iki hissin birleşmesi " yaratmak „ olur.

Sanatkâr uzvî ve hissî ıstırabını sıhhatı yerinde bir insandan daha çok iyi idrâk ettiği halde hastalığından şikâyetçi değildir, belki de memnundur. Halbuki başı hafif ağrımağa başlıyan aslan gibi bir insan muvakkat ve ehemmiyetsiz acısını dayanılmaz bir ıstırap gibi gösterir ve şikâyetinden durulmaz.

" Sanat ve sıhhat „ biribirlerile bağdaşamıyan iki kelime iken " sanat ve ıstırap „ biribirini tamamlıyan iki ruh kudretidir.

Sanatkâr ıstırabını içinde yaşar, eser halinde yaşatır ve sevimlileştirir. Fakat uğursuz talihin kendisine hazırladığı işkenceye son demine kadar tahammül etmiş sanatkârlar ekseriyeti teşkil ettiği halde, artık tahammül edemiyecek bir hale gelerek şuurunu kaybetmiş olanlar da çoktur. Fakat gariptir ki, cinnet halinde iken eser veren sanatkârların şuursuzlukları, eserlerinden hiç te belli olmamakta, zihnî hastalığı bilinmese, normal bir insanın kafasından ve elinden çıkmış hissini vermektedir. İşte ıstırabına büyük bir melânkoli ile tahammül eden ve dayanma hududunu aşan sanatkârların hayatından bir kaç satır: Fyodor Dostoevsky babasının öldürülmesi üzerine sar'aya tutulmuş, bütün hayatınca bu hastalığı çekmiştir. Verem olarak sar'a nöbetleri arasında ölmüştür.

Paul Verline, çoğu serseriyane geçen hayatının sonuna doğru hastahane hastahane dolaşmıştır.

Lord Bayron topaldır.

Milton hayatının uzun bir kısmını âmâ yaşamıştır.

Bethoen'in hırçın bir mizacı olduğu, sonraları kulaklarının duyma hassasını kaybettiği malûmdur.

Charles Baudlaire, ömrünün sonuna kadar iç sıkıntısı (Spleen) hastalığına mübtelâ olarak yaşadı; ölümünden iki sene evvel de hafızasını tamamile kaybetti, kötürüm oldu. 46 yıllık ıstırap ve ruhî buhran dolu hayatı böyle bitti.

Paskalın beyninin yarısı kanserden harap olmuştu.

Şairlerin babası, İlyade ve Odise yaratıcısı Homer'in de iki gözünün kör olduğu söylenir.

" Michelangelo „ çok sinirli, yalnızlığı sever, sert bir adamdı. Bir gün Vatikanda çalışırken, bir hiyanetten şüphe ettiğinden, bulunduğu odaya giren Papayı başkası sanıp üzerine bir masa fırlatarak kovduğu meşhurdur.„ [*]

Garabet timsali bir yaradılışa malik olan Oscare Wilde de zaruret içinde menenjitten ölmüştür.

Benim hatırladığım bu kadar.. Şüphesiz bilmediğim bildiğimden pek çoktur.

Feleğin gadrine dayanamayıp veya çok çalışmak yüzünden ruhî muvazenesini kaybedenlerden dört büyük otoritenin hayatını biraz tafsilâtile anlatacağım.

Edgar Poe

Edgar Allan Poe

(1809 — 1849)

1846 da yoksulluk içinde karısını kaybetti. Şair, genç karısının ölümünden sonra çok yaşamadı. Bu kısa hayatı cinnete yaklaşan hummalı duyuşlarla geçti. Esrar dolu hikâyeler, şiirler yazıyordu. Çok garip ve serseriyane yaşamağa başladı. 1849 da Baltimor de hezeyan halinde bulundu. Hastahaneye kaldırıldı, dört gün sonra da öldü.

Yazılarında bir dehanın çılgınlıkları, felâket ve ıstıraba karşı düşkünlük sezilir. Charles Baudlaire'in meftun olduğu bir insandır. Baudlerin, onun hikâyelerini aslından daha kuvvetli olarak Fransızcaya çevirdiğini iddia ederler.

Torquato Tasso

(1544 — 1595)

Şair otuz bir yaşında içinde lirizm, aşk ve din bulunan Gerusalemme Liberata (Kurtulmuş Kudüs) adlı eserini yazmıştı. Fakat dinle aşkın bir arada bulunması orta devrin Dogmatisminden henüz tamamile kurtulamamış bir devirde mübah görülemezdi. Şair bu korku ile eserini bir çok din mümessillerine, hattâ Papa vekiline bile gösterdi. Fakat her fikir danıştığı, eserin en lirik ve kuvvetli taraflarını çıkartmağı tavsiye ediyordu. Şair, pek sevdiği bu şaheserin bir din kitabı gibi çıkmasına çok üzülüyordu. Fakat kimseyi dinlemedi, yazdığı gibi bıraktı. Lâkin Tasso evham getirmişti. Arkasında bir gölgenin kendisini takip ettiğini sanıyordu. Bir gün meçhul bir el tarafından öldürüleceğini vehmediyordu. 1576 da bir saray adamı eski bir gayzından dolayı şairin başına bastonile vurunca Tasso büsbütün zivanadan çıktı.

Artık sık sık delilik eserleri gösteriyordu. Hattâ bir gece kendisini gözetlediğini sandığı bir uşağa bir bıçak ta savurmuştu.

Şairi bir manastıra kapattılar, bir gece buradan kaçtı. Serseriyane dolaşarak, dilenerek Sorrento'ya kızkardeşinin yanına geldi. Biraz düzelir gibi oldu. Yine geldiği yere döndü.

Artık hiç sebepsiz gittiği yerlerde bir türlü duramadı. Oradan oraya kaçtı, gezdi.

Sant Anna timarhanesinde yedi sene kaldı. Romada şairlik tacı giydirileceği sırada öldü.

Nicolas Gogol

Bu büyük Rus romancısı ve tarihcisi 1836 da Rusyadan çıkıp İtalyada yaşadığı sıralarda kaleme aldığı (Merturiya Duşi) - Ölü Rublar - ı yazarken ruhan pek yorgun ve hasta idi. Yine de yazmaktan kendini alamıyordu.

Acı ve keder dolu mustarip ruhu son eserlerinde [" İtiraf „ ve " Dostlarımla muhabereler „] esrarengiz bir sezişle anlatılmıştır.

Çok yazmaktan bitâp düştüğü halde " Ölü Ruhlar „ ı bırakmıyordu. 1848 de Kudüste cinnet getirdi. Fevkalâde bir eser olan " Ölü Ruhlar „ ın bir kısım müsveddelerini yırttı, attı; bu mükemmel eser bu gün elimizde bu yüzden eksik olarak bulunuyor.

Guy de Maupassant

Bu meşhur Fransız hikâyecisi ve romancısı da genç yaşında cinnet getirerek ölmüştür.

***

Gamsız bir domuz gibi yaşamaktansa, ıstırap çeken kısa ömürlü bir insan, insanlığın üstünde bir insan olarak yaşamak ne gıpte edilen ve erişilemiyen bir hayattır!

(*) İtalyan edebiyat tarihi: Nâzhet Hâşim.

— Sus artık, ağlama! vadediyorum, bir daha seni üzmiyeceğim...

Hikâye :

BÜYÜ

Yazan : CAHİT UÇUK

Genç kızın yüreğindeki üzüntü, ince bir buğu halinde gözlerini örtmüştü. Yüzünün rengi solmuş, beyaz dişleriyle dudaklarını ısırıyordu.

Hasan, onun gizli soluklarla dolup boşalan genç göğsüne bakarak, omuzlarını silkti:

— Hepiniz bir örneksiniz İsyan, gözyaşı, hıçkırık, sonra büyük bir uysallık ve melânkoli... bu sahneler artık bana usanç veriyor. Bunu bilmelisin Nazan.. ben bu kadar naza gelemem. Bak, beni kaba kaba söyletmeğe mecbur ediyorsun... doğrusu bıktım artık. Bıktım...

Genç kızın solgun yanaklarından iri gözyaşı damlaları, sessiz bir akışla süzülüyor, buğulu bakışları derin bir teessürle erkeğe bakıyordu.

Delikanlı, onun göz yaşlarını görmiyormuş gibi, sesini biraz daha yükselterek sözüne devam etti:

— Bu gün son kararımı verdim artık. Buna sebep şu ağlamaların olduğunu hiç hatırından çıkarma. Canım, ne tuhaf kızsın. Seni halâ anlıyamıyorum. Ben içki içerim, derdi seni tutar, üzülürsün. Ben poker oynar, para kaybederim, ağlarsın. Bir sürü sitem. Vakıa bu sitemleri senin dudaklarından duymıyorum. Fakat halin, tavrun, gözyaşların, hepsi ifade ediyor. Bu şikâyetsiz dert yanmalarından usandım. Kat'î kararım şu. Biz anlaşamıyacağız. Evlilik hayatı da bize cehennem olacak, yol yakınken...

Genç kız, başını önüne eğmişti. Hiç kıpırdamıyor, ince vücudu ağacından kopmuş bir dal gibi bükülmüş duruyordu.

Birden başını kaldırdı. Dişlerinin dudaklarını sıkan mengeneleri gevşiyerek, yumuşak tatlı sesile mırıldandı:

— Ne söyliyorsun Hasan?. Anlıyamıyorum, ayrılmak mı istiyorsun? Halbuki ben sana ne çok güveniyorudum. Ninem o kadar ihtiyar ki. Ben yalnız, sensiz ne yaparım?..

Delikanlı, bu yalvaran sesin âhengile ürperdi. Birden yumuşadı:

— Sende garip bir cazibe var. En kat'î kararlarım senin tatlılığın karşısında eriyor, yine bak, yine ayrılık düşüncelerime bile kızmağa başladım. Senden ayrılamıyacağım.

Genç kızın başını göğsüne çekti. O, halâ sessiz hıçkırıklarla ürperiyordu.

— Sus artık, ağlama! vadediyorum, bir daha seni üzmiyeceğim...

***

Hava soğuktu. Rüzgâr boş sokaklarda korkusuzca dolaşıyor, bazan ıslıklar çalarak koşuyordu.

Nazan, evinin kapısını iterek içeri girdi. Karanlık sofayı geçti. Ninesinin oturduğu odaya gelince durdu. Derdli yüzünü, yaşlı gözlerini ona göstermek, onu üzmek istemiyordu. Saçlarını düzeltti. Gülümsemeğe çalışarak odaya girdi.

Ninesi, köşedeki kırmızı çuha minderin üstünde oturuyor, önündeki büyük pirinç mangalın kenarında küçük bir çaydanlık mırıltılarla kaynıyordu.

Elindeki tesbihi bırakarak, türlü bakışlariyle torununun yaşlı gözlerine baktı:

— Yine mi Nazan? Yine mi gözyaşı yavrum?...

Genç kız, onun dizlerinin dibine çöker gibi oturarak, göğsüne kapandı. Ağlıyordu!

— Oh nineciğim... nineceğim... içim yanıyor... içim yanıyor...

Ninesi sükûnetle sordu:

— Niçin ağlıyorsun?

Genç kız, hıçkırarak cevap verdi:

— Bitti artık... ayrıldık...

— Niçin yavrum? Sebebi ne?

— Arkası 26 ıncı sayfada —

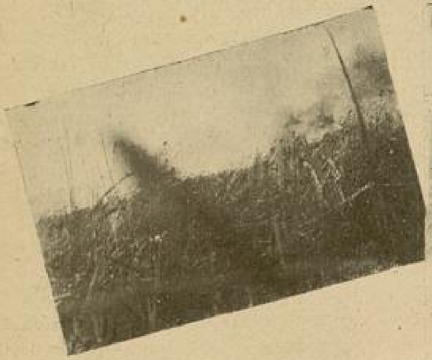

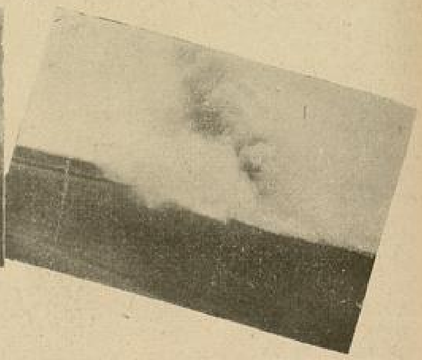

Gölbaba sazlığı yanarken

KOCA SAZLIK YANARKEN HALK:

KURTULDUK!.. *Diye Bağırıyordu*

Yazan : Kadri OĞUZ

Binlerce dönümlük arazi parçasını kaplıyan koca sazlık ateşlenince evvelâ ince beyaz ve sonra gittikçe koyulaşan bir duman, koyu kırmızı bir aleve bürünerek bir dalga halinde süratle ilerledi ve başka taraflardan ayni hız ve tehevvürle koşan diğer alev dalgalarile birleşerek gökleri sardı..

Her taraf yanıyor. Ve benim gibi herkes kızıl alevlerin sıcaklığını yüzlerimizde duyuyoruz. Fakat garip olan cihet şu ki, hiç kimsede en küçük bir korku ve telâş eseri yok. Bilâkis seviniyorlar. Seviniyor ve el çırparak:

— Kurtulduk! diye haykırıyorlar...

Yangın, her yerde ve her zaman felâketi mucip olan bir hâdise olduğu için, işin içyüzünü bilmiyenler, bu yangın etrafında birikmiş binlerce köylünün sevinç tezahürlerini görerek bunların şuurlarını kaybettiklerine hükmedebilir. Fakat canlı bir tablô halinde kendini gösteren bu manzara ve bu haykırışlar bir açılma töreninin gösterileri olduğu anlaşılınca vaziyet kendiliğinden değişiyor. Çünkü buradaki yangın, binlerce insanın sıtma gibi müthiş bir sağlık düşmanından kurtuluşu hadisesinin mesut bir gösterisinden başka bir şey değildir.

Bununla beraber itiraf etmeliyim ki böyle yangın çıkarılmak suretile açılış töreni yapıldığını şimdiye kadar ben de hiç görmemiştim. Onun için bir taraftan binlerce dönümlük araziyi kaplıyan koca sazlığın alev alev yanışını seyrederken, diğer taraftan da bu sıtma yangınında can çekişen bir belânın sevincini yaşayan köylülerle artık tamamen ortadan kalkmış bulunan "Gölbaba" namile maruf bataklık hakkında konuşuyorum:

Gölbaba bataklığı Edirneden 8 kilometrelik bir mesafede 40-50 senedenberi, Değirmen, Yeniköy, Avarız ve Büyük Döllük köylerinin sıhhatını tehdit eden müthiş bir sıtma membaı idi. 8 sene evvel kurulan Sıtma Mücadele teşkilâtı diğer bataklıklar arasında bu bataklığı da ortadan kaldırmak için geçen sene harekete geçmiş ve civar köyler halkından topladığı mükellef amelelerle 1650 metre boyunda bir kanal açarak "Gölbaba" yı Tuncaya akıtmıştır. İşgal ettiği binlerce dönümlük araziyi verimsiz bir hale koydukdan başka uzun yıllar civar köyler halkının hayat kabiliyetini de körleten bu müthiş sıtma menbaının tamamen ortadan kaldırılmasile hem bu köyler yeniden hayata kavuşmuş ve hem de 4000 dönümlük bir toprak tekrar ziraate elverişli bir hale gelmiştir.

Bunun içindir ki "Gölbaba" yı artık eski adı olan "Gülbaba" ya çevirmek lâzımdır..

Burada konuştuğum köylülerin hemen hepsi kanalın açılmasında çalışmış adamlardı. Bana "Gölbaba"yı ortadan kaldırmak için elbirliğile seve seve çalıştıklarını haklı bir gurur duyarak anlattılar. Ve benim: "Memnun musunuz?" sualime:

— Ne söyliyorsun be bayım. Bayram yapıyoruz, bayram!. sözlerile sevinç ve memnuniyetlerini anlattılar...

Gölbaba bataklığını teşkil eden arazinin açılma töreninde bulunduktan bir müddet sonra da Trakyanın mühim sıtma menbalarından bir kaçını daha dolaşmak ve yapılan işleri yerlerinde görmek istedim. Otomobilimiz Sazlıdereye gelince Edirne - İstanbul yolunu terkederek sağa kıvrıldı. Uzunköprü yoluna saptık sanıyordum. Halbuki takip ettiğimiz toprak yol Sazlıdere köyünden geçerek tarlalar arasında uzayıp gidiyordu. Bir aralık toprak yolu da bıraktık, sola kıvrıldık ve bir iki sürülmüş tarla kenarından geçerek kanal boyunca yol almağa başladık.

Burada vaziyet şu idi: Sazlıdere adını taşıyan dere, Karakasım köyünden itibaren yatağını kaybettiği için suları akacak mecra bulamamış ve "Doyran - Elçili" göllerini teşkil etmiş.. Sıtma Mücadele teşkilâtı bu gölleri de ortadan kaldırmak üzere bir kanal açtırmıştır ki, benim takip ettiğim kanal da bu idi..

On kilometre boyunda olan bu kanalı sonuna kadar takip ederek bataklığın akıtıldığı noktaya vardık. Bu arada yol üzerindeki köylere de uğradım ve bazı köylülerle temas ettim. Ekserisi Eğitmenle idare edilen bu fakir köyler halkı bana sıtmadan kurtuluşlarının sevincini kendilerine has temiz ve samimî ifadelerle anlattılar.

Bundan sonra Müsellim köyünden geçerek "Müsellim gölü"nü teşkil eden araziye girdik. Müsellim gölü de yeni kurutulmuş, Merice akıtılmış ve sazlığı da yer yer yakılmış bulunuyordu. Sonra sağımıza Yunan topraklarını, solumuza demiryolunu alarak Uzunköprü istikametinde yol almağa başladık.

Bu seyahatim sırf sıtma ve bataklık vaziyetini tetkik etmek maksadile ol-

duğu için Uzunköprüye varırvarmaz ilk işim Sıtma Mücadele teşkilâtının buradaki şubesine gitmek oldu. Ve iyi bir tesadüf eseri olarak burada Trakya Sıtma Mücadele Teşkilâtı Reisi Dr. İzzet Arkanla karşılaştım. Şubeyi teftişe gelen Dr., iki usta ile Uzunköprüde Ergene nehri üzerindeki değirmenlere bent açılması için pazarlık yapıyordu. Bu bendler yüzünden Ergene nehrindeki sular köylere kadar göllenivor ve Uzunköprü her sene bu yüzden sıtma epidemilerine maruz kalıyordu.

Dr. Arkan pazarlığı bitirdikten sonra kendisinden teşkilâtın kurulduğu tarihten bu güne kadar geçen zaman zarfında yapılan işler hakkında malûmat rica ettim. Şimdi bu çok hayatî işin rakamların belâğatına bırakarak bataklıkların kurutulması; bend, kanal ve arkların açılması, durgun sulara mazot dökülmesi.. gibi sıtma membalarını kurutan tedbirlerle sıtmaya yakalanmış halkın parasızca tedavisi için Mücadele teşkilâtının üç yıllık çalışmasının bir hulâsasını aşağıya yazıyorum:

Trakyada bu müddet zarfında 39557 metre kanal, 12012 metre ark (dar kanal) açılmış ve bu sayede 2237 hektar 8564 metre murabbaı bataklık kurutularak ziraate elverişli bir hale konulmuştur. Ayrıca 51036 metre mikâbı çukur doldurulmuş, 119 kilometre uzunluğunda dere temizlettirilmiş, 6 adet köprü ve 4076 metre boyunda da bent yaptırılmıştır.

Bunlardan başka Trakyada şimdiye kadar 117,709 kişi tedavi edilmiş ve

Müsellim gölü de yeni kurutulmuş, Merice akıtılmış ve sazlığı da yer yer yakılmış bulunuyordu: (Mericin tarihî köprüsü).

bunların tedavisi için 1410 kilo 980 gr. kinin, 192 kilo 802 gr. tatlı sulfato dağıtılmış; 2336 adet de kinin ampulü tatbik edilmiştir. Kışın kâhil sivrisinekler için 6158 kilo whiz mayii, yazın sivrisinek sürfeleri için 373 kilo Paris yeşili ve 4189 kilo da mazot sarfedilmek suretile mücadeleye devam edilmiştir...

Merkezi Edirne olan Sıtma Mücadele teşkilâtının Edirneden maada Uzunköprü, Keşan, Hayrebolu, Lüleburgaz ve Çorluda şubeleri vardır. Ve bu şubelerdeki mücadele doktor ve memurları yaz kış durmaksızın mücadele ederek halkın ve köylünün de yardımlarile Trakyayı sıtma belâsından kurtarmağa çalışmaktadırlar. Yukarıda sıraladığım rakamlar; müsbet çalışmaların bir hulâsası olmakla beraber son yıllarda Trakyanın en büyük kazançlarından birinin ve belki birincisinin: sıtma gibi halkın hayat kabiliyetini körleten müthiş bir sağlık düşmanından kurtarılmış ve kurtarılmakta bulunmuş olmasının en beliğ bir ifadesir de...

Ahır köyünde sıtma tedavisi gören köylülerden bir gurup

Kara Kasım köyünde Trakya Umumi Müfettişi General Kâzım Dirik, başmüşavir Sabri Öney, vali Niyazi Mergen, Mücadele Reisi Dr. İzzet Arkan'ın verdiği izahatı dinliyorlar.

Sıtma Mücadele Teşkilâtı Reisi İzzet Arkan bir derenin temizlenmesine nezaret ediyor.

SALAŞ TİYATROSUNDA

Yazan: Sait KESLER

— Valde hanım! Biraz çabuk ol...

— Bak terbiyesize.. Neden valden oluyormuşum, üç otuzunda değilim ya...

— Allah gençliğini bağışlasın teyzeciğim, demem demek değil, haniya..

— Çeneni tut.. Ben senin ağzının kaşığı değilim.

Bir başka nağme daha:

— Elceğizin kırılsın inşallah! Sen git te incir bahçesinde sürten o yelloz yengeni çimdikle..

— Hanım abla, ağzını topla! Fıkırdayıp duracağına etrafına bak, çimdik atanı gör de, ondan sonra çirkef ağzını az..

— Çirkef sensin.

— Bana bak ekerim ha...

Bir kişenin balık gözü kadar küçük deliğine elini sokup çıkarabilen kendini geriye atıp geniş bir nefes alıyor, fakat bu bahtiyarlığa kavuşuncaya kadar da mutlaka böyle bir maraza geçiriyordu.

Burası ne üç aylık maaşların tevzi edildiği maaş kişesiydi, ne de üç aylık maaştan evvel avans veren banka veznesi. Zaten oralarda benim gözlerim, sedye ile getirilmiş, iki koltuğuna girilerek sürüklenmiş kötürümler, ayakta durmağa mecali olmıyan ihtiyarlar, sefaletten yüzünün rengi solmuş kadınlar, yoksulluktan gençlikleri kendilerine hicran olmuş betbaht tazeler, akranlarının giydiklerini mağaza vitrinlerinde görebilen hülyalı kızlar, yamalı elbiseli, boyasız potinli yetim yavrular görmeğe alışmıştı.

Halbuki bu kişenin önünde akıyle, siyahile, oksijen sarısile üç renk olmuş saçlarını mangal maşasile kıvırarak file yerine balık ağile bağlamış küllü ensesini tülbent yazmasından eşarpla örtmüş, yer yer yaralı bacakları altı lâstik, üstü keten beyaz iskarpinleri üzerinde mermere düşmüş bir marsık gibi duran, yüzüne podra yerine evde üstübeçle yaptığı düzgünü süren, buruşuk yanaklarını gaz boyamasile, renksiz dudaklarını galibarda boyasile boyayan gençlik düşkünü hatundan tutun da tuvaleti ondan pekde farklı olmıyan, emprime taklidi basma entarili genç kıza, meyhanede tamamlıyamadığı şişesini omuzuna attığı caketinin iç cebine sokmuş, elbisesinin kokusu bütün meydanı dolduran balıkçıya, on dakika evvel yıkayıp ütüleyip bacağına geçirdiği çivitli beyaz pantalonunun lekelenmemesi için itina ile sıra bekliyen semt delikanlısına kadar bütün hovardalık düşkünleri görülüyordu.

Hepsinde de kepenkler indirilmiş, satılık ekmeği kalmamış bir fırın önünde toplanan insanların sabırsızlığı vardı. Demet tahtasile yapılmış, üzeri çivit mavisi toprak boyasile boyanmış ve sarı yaldızlı kübik çizgilerle süslenmiş bir tahta perdenin üzerindeki kocaman yazı ve içeriden akseden:

— Çaydan kahveden n n. buz gibi gazoz z z.

— Hayat.. Hayat, yeni haya a a t..

— Buz gibi... dondu u u u... Hararet söndürüyor, otuz iki dişe muzika çaldırıyor, Koca taş.

— Taze fıstık, badem içi.. Kabak çekirdeği.. Paketi beşe...

Avazeleri buranın tatil günleri dolup boşalan, halk bahçelerinden biri olduğunu anlatıyordu.

Bu kadar rağbet neden? İçeride ne var? Bilet niçin satılıyor? Kahve, çay, gazoz parasını peşin alıyorlar denilse içeriden akseden bu avazeler ne?...

Ne bir ilân, ne bir afiş, ne bir ses, ne bir nefes

Çivit rengi boyalı tahta perdenin üzerinde insanın bu merakını tatmin edecek hiç bir alâmet yok. Kişenin önünün biran için boşalmış olmasını fırsat saydım, yaklaştım.

— Ne var burada? diye soracaktım. Vakit kalmadı. İçeride akordu bozuk bir curcuna başladı, kişedeki adam bir taraftan terlerini siliyor, bir taraftan da:

— Cabuk olalım beyim, diyordu. Yer kalmadı. Ver onbeş kuruş, al biletini, dükkânı kapıyorum.

İçeri girince anladım ki burası semtin yazlık tiyatrosudur. Fakat o ne kalabalık, amanallah. İğne atsan değil ya, tayyare ile ince kum serpsen bir zerresi yere düşmiyecek. Herkes ayakta, sandalye yok.

Elinde kahve tepsisi, beyaz önlüklü bir çocuk yanıma sokuldu:

— Bey amca, dedi. Sandalye bulamadın mı?

— Bulamadım çocuğum.

— E... Burası böyle işte. El oğlu daha ikindiden gelip yer alıyor, akşam yemeğini burada yiyorlar, sandalye bulmak için.

— Ne olacak şimdi?

— Bilmemki.. Buralı değilsiniz galiba siz?

— Değilim çoçuğum... beyi seyretmek için geldim.

— Zaten hep onun kumpanyası geldiği gece böyle kalabalık oluyor, başka kumpanyalar geldiği zaman in cin top oynuyor.

. . . .

— Amca, ben sana sandalye bulurum. Bulurum ama..

— Ey, söyle bakalım, neye bulmuyorsun? Aması ne oluyor?

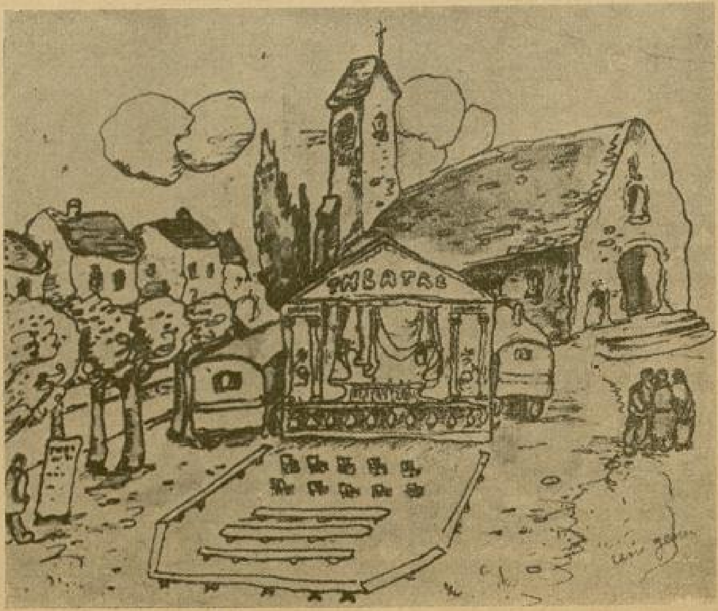

..... buranın tatil günleri dolup boşalan, halk bahçelerinden biri olduğunu anlatıyordu.

— Aması, maması, bir patakoz uçlanırsın.

— Patakoz ne demek?

— Şey, yani, çeyrek, çeyrek, beş kuruş be amca..

— Pekâlâ getir sandalyeyi, al çeyreği

Çocuk biraz sonra elinde açılır kapanır, bir demir sandalye geldi, çeyreği aldı, gitti ve ben dikkat ettim ki bu bahcede iki kârlı şey vardır: Biri kişede bilet satmak, diğeri içeride iskemle. Bana sandalye getiren çocuk aşağı yukarı ayni şekilde daha yüz kişiye sandalye verdi. Açılır kapanır iskemleleri gündüzden salaşın iç tarafındaki boşluğa istifliyen çocuğun, Balatlı vatandaşların kurnazlığını bile gölgede bırakan bu zekâsı ve bulduğu bu kazanç yolu doğrusu hoşuma gitti.

Perde açılmış, sahnenin içi de gözükmüştü. Traşı uzamış, gözlüklü, genç mi ihtiyar mı olduğu fark edilmiyen, caketinin yakası kalkık, kasketli, apaş kılıklı birisi, sesini akordu bozuk curcunaya uydurarak avaz avaz bağırmağa başladı:

"—Bu bekârlıktan bıktım usandım,
Metreslerimden hiç zevk almadım..
Şimdi var bir arzum, evlenmektir kararım,
Fakat münasip bir kadın nerden bulayım„

Tuhaf mimikler, garip jestlerle, öyle tuhaflıklar yapıyordu ki bahçeyi dolduran, sayısı da bini aşan halk gülmekten kırılıyordu. Sahnenin sol tarafından siyah saçlarının üzerine al kordelâdan bir fiyango bağlamış, sarı elbiselerine parlak pullardan bir tavus kuşu resmi işlemiş, güzel denemiyen, fakat çirkin de olmıyan bir kadın çıktı. Sahnedeki erkeği görmemiş gibi idi. O da sesini muzikaya uydurdu:

"— İmdada yetiş aman Allahım!
Sefil kuluna et biraz yardım?
Bir takım çapkınlara aldandım
Sahipsiz, sefil sokakta kaldım!
Şimdi var bir arzum evlenmektir kararım.
Fakat münasip bir koca nerden bulayım„

Bu esnada erkek, kadını gördü. Seviniyordu.

«— İşte bir kadın pek minimini!
Bilmem ki acep sever mi beni?»

Kadın da erkeği görmüştü, onun da ağzı kulaklarına varmıştı:

«— Kademi varmış dostlar bu yerin,
Kısmetim çıktı, aman ne şirin!»

Derhal anlaştılar, erkek:

"—Ah.. Bayan, bana verir misin elini?„

Diye yalvardı, kadın da:

"—Al elimi, hem kalbimi, sensin sahibi!„

Dedi, fazla naz etmedi ve ikisi beraber oynayıp sıçramağa başladılar:

"— İşte kavuştum ben aşığıma!
Allah çıkardı seni karşıma
Kurban olayım, gözle kaşına..
Darısı bekârların başına...„

— İşte kavuştum ben çağırma! Allah çıkardı seni karşıma

Perde kapanmış, duettocular içeri çekilmişlerdi, fakat bahçe alkıştan inliyor, avaz avaz bağıran dondurmacının, kahvecinin, fıstıkcının feryatları bu gürültünün arasında sivrisinek vızıltısı gibi kalıyordu.

Perde yine açıldı, yine aynı kadınla erkek çıktılar, daha bir dakika evvel bu sahnede biribirlerine ayılıp bayılarak birleşen çift kavgaya başlamışlardı, erkek muzikaya uyarak:

"— Nedir karı senin zorun,
Gece gündüz öter borun!..„

Diye bağrıyor, kadın:

"— Nedir koca senin zorun?
Gece gündüz durmaz kolun!..„

Diye dayaktan şikâyet ediyordu. Onların sahnedeki bu kavgasını geride bahçe sahibi olduğu anlaşılan adamla kumpanyanın reisi olduğu sanılan birisi arasında başlıyan sunturlu kavga yarıda bıraktı:

— Bin sandalye var dediniz, dokuz yüz bilet sattık, halk ayakta kaldı.

— Siz bilet satışında hile yapmışsınız..

— Hayır siz arka kapıdan tiyatroya gizlice adam almışsınız.

— Halt etmişsin sen!

— Haltı sen ediyorsun..

Ayaktakiler kapacak diye kimse sandalyesinden kıpırdamıyor, muzikayı da, duettocuları da susturan bu kavgacıların yanına kimse sokulmiyordu. Bereket dışarıdan bir polisle bir bekçi yetişti, sille tokat biribirlerine girmiş olan iki kavgacıyı ayırdılar.

Ben kavgayı seyrederken beri tarafta duet bitmiş, oyun başlamıştı. Fakat çocuk ağlamasından, bardak şıkırdamasından, nargile tokurtusundan sahnede söylenenleri anlamak mümkün olamıyordu. Yalnız komiğin, efendisinin kızına verdiği:

Varma yiğitin gencine,
Her gün gönlün incine..
Var yiğitin kartına
Çık kalbinin tahtına!„

Nasihatini duyabildim ve sandalyemi yeniden kiralaması için kahveci çırağına hediye ederek bu sözde tiyatrodan çıktım.

Tahassüsler : — Siz niçin aydan hoşlanmıyorsunuz.

AYA DAİR

Dr. Axel Muntle'in "San Mişelin Hikâyesi,, isimli Kitabından Bir Parça

Çeviren: İlhan S. TANAR

Ben aydan hoşlanmam. Bu esrarengiz yabancı, gözlerimden çok uyku çalmış ve kulaklarıma pek garip rüyalar fısıldamıştır. Güneşin hiçbir sırrı yoktur. Karanlık dünyamıza ışık ve hayat sunan, pırıl pırıl temiz yüzile bizi türlü tehlikelerden koruyan güneş, saf bir genç kız kadar masum ve samimîdir. Fakat, ta uzaklardan, yıldızların arasından, uykusuz, soğuk gözleri ve alaycı gülümseyişile bize bakan bu solgun gece bekcisi hakkında kimse doğru birşey bilmez.

O hafta beni Paris civarındaki sayfiyelerden birindeki şatosuna davet eden kont, gökte ay var mı, yok mu farketmezdi:

Sigarı ağzında ve (Figaro) gazetesi de dizlerinde oldukca, birşeye aldırdığı yoktu. Fakat kontes aya âşıktı; ayın esrarlı yarı aydınlığını, korkunç, büyülü rüyalarını seviyordu. Ben geceleri, parlak gölün üzerindeki kürekleri ağır ağır hareket ettirirken, kayığın öbür ucuna uzanıp gözlerini aya ve yıldızlara dikmeği seviyordu.

Parktaki ıhlamur ağaçlarının altında, bazı yerleri parlak bir ışıkla gümüşlenmiş, bazı yerleri ise, önünü görmemesi için koluma dayanmasını icap ettirecek kadar karanlık yollarda dolaşmayı seviyordu. Bahçenin ıssız bir köşesinde bir tahta sıraya oturup kocaman gözlerini sessiz karanlıklara daldırmayı seviyordu. Arasıra konuşurdu, pek sık değil; fakat ben onun sükûtunu da konuşması kadar, belki daha fazla severdim. Ekseri geceler, bana sorardı:

— Siz niçin aydan hoşlanmıyorsunuz?

— Bilmem.. galiba ondan korkuyorum.

— Niçin korkuyorsunuz?

— Bilmiyorum, ortalık o kadar ışıklı ki gözlerinizin iki iri yıldız gibi pırıldadığını görüyorum, aynı zamanda karanlık da o kadar kesif ki yolumu kaybetmekten korkuyorum. Bu ışıklar ve gölgeler diyarında ben bir yabancıyım.

— Verin elinizi bana.. size yol göstereyim. Elinizin çok kuvvetli olduğunu sanırdım, neden böyle titriyor; evet, hakkınız var, bu gece çok esrarlı, yok konuşmayın, rüya, bozulmasın. Dinleyin, duyuyor musunuz?

Bülbül!

— Değil, tarlakuşu.

— Hayır, eminim, Bülbül! Konuşmayın. Bakın, Jülyet, yaprakların arasında gece rüzgârı kadar yumuşak, müşfik sesile şarkı söyliyor:

— "Hayır, gündüz olmıyor,
Endişeli kulağına gelen ses,
Tarlakuşu değil, bülbül,
Aşk habercisi!„

— Ah, ne güzel, konuşmayın.

Birden, başımızın üstündeki ağaçta, baykuş, meş'um ulumasıyle bizi ikaz etti. Kontes, küçük bir korku çığlığile yerinden fırladı. Sessizce döndük.

Holde ayrılırken, kontes:

— Allah rahatlık versin, dedi, yarın gece ayın on dördü olduğunu unutmayın.

Şatoda, kontun köpeği Leo, benim odamda yatıyordu. Bu, ikimizin arasında bir sırdı, ve ikimiz de bundan dolayı kendimizi pek kabahatli buluyorduk. O gece de merdivende buluşup sessizce odamıza çıkarken Leo:

— Nerede idiniz, niçin bu kadar solgonsunuz? diye sordu.

Şatonun bütün ışıkları söndü. Köy köpekleri sustular. Vakıt geççe olmalı.

— Ta uzaktaydım, Leo, rüya ve esrar dolu bir yerdeydim.

Nerede ise yolumu şaşıracaktım.

— Ben de tam kulübemde uykuya dalmak üzere iken baykuş uyandırdı da, sizin geldiğiniz zaman holde bulundum.

— Baykuş beni de tam vaktında uyandırdı, dostum Leo, sen baykuşları sever misin?

Leo:

— Hayır, dedi, genç bir sülünü tercih ederim. Demin bir tane yedim. Bu hareketimin kanuna mugayır olduğunu biliyorum amma, pek canım istedi de, dayanamadım. Beni, av bekcisine haber vermezsiniz değil mi?

— Hayır dostum, sen de kontesle bu kadar geç döndüğümüzü uşaklara söylemiyeceksin.

— Elbette.

— Leo, sen bir hırsızsın, ve buradaki biricik hırsız sen değilsin. Sen fena bir bekci köpeksin. Vazifen hırsızları buraya yaklaştırmamak olduğu halde, niçin bana böyle dost gözlerle bakacak yerde o koca sesinle havlayıp efendini uyandırmıyorsun?

— Ne yapayım, hoşuma gidiyorsunuz?

— Dostum Leo, bu kabahat, şu yukardaki miskin gece bekcisinde. İhtiyar kel kafasına bulutlardan gecelik takkesini çekip uykuya dalarak, bekcilik vazifesini arkadaşı baykuşa bırakmasaydı da, ışığıyla parkın karanlık köşelerinden birinde, ıhlamur ağacının altındaki bahçe kanapesini aydınlatsaydı!.. Yoksa uyur gibi yaparak bizi mi gözetliyordu? Kurnaz ihtiyar günahkâr, eski Don Juan, bulvarlarda, kendi yaşlandığı için, ancak sevişen gençleri seyretmekten zevk alan doksanlık hovarda!

— Bazıları, ayı güzel bir genç kadına benzetirler.

— İnanma dostum, ay, uzaktan hain gözlerle fanî aşkın ebedî faciasını seyreden bir ihtiyar kızdır.

— Ay bir hortlaktır.

— Hortlk mı? Bunu da kim söyledi sana?

— Çok zaman evvel bir ecdadım anlatmıştı. Bir ayıdan duymuş. Tevekkeli mi ayıların ondan ötleri kopar. Köpekler bile aya havlarlar. Ayı gökyüzünde görünce köpekleri koruyan yıldızın bile benzi atar. Yeryüzünde de, mehtablı gecelerde uykusu kaçan bir tek insan siz misiniz? Ne gezer, değil insanlar, bütün vahşî hayvanlar, yerde sürünenler ve uçanlar, hepsi, ormanlarda, tarlalardaki inlerini, ağaçlardaki yuvalarını terkedip, ayın sinsi ışıklarının korkusile sabaha kadar dolaşırlar. Muhakkak siz bu gece parkta başka birine pek dikkatle bakıyordunuz, yoksa sizi gözetliyenin bir hortlak olduğunu anlamamanıza imkân yoktu. O, bılhassa eski şato parklarında ıhlamur ağaçlarının altına sokulmaktan, klise ve mabet harabelerini gezmekten ve harap mezarlıklarda dolaşıp mezar taşlarının üstünde ölü isimlerini okumaktan hoşlanır. Ölü toprağı bir kefen gibi saran kar tabakalarının ıssızlığına çelik gibi soğuk gözlerle saatlerce dalmaya bayılır. Bazan bir yatak odası penceresinden içeri süzülerek, uyuyanı meş'um rüyalarla ürkütür.

— Yetişir, Leo artık aya dair birşey konuşmıyalım. Yoksa bu gece gözümüzü kırpmıyacağız. Ben adeta ürküyorum. Hadi öp beni, hayırlı geceler. Yataklarımıza girelim.

— Amma panjurları kapatacaksınız, değil mi?

— Evet, ay ışıklı gecelerde panjurları daima kapatırım.

Ertesi sabah, kahvaltımızı yerken, derhal Parise dönmem icabettiğini Leoya anlattım. Çünkü bu gece ayın on dördü idi ve çünkü ben yirmi altı yaşımdaydım ve onun hanımı kontes te ya yirmi beş ya yirmi dokuz yaşındaydı.

Mutad sabah gezintisini yapmak için atına binmek üzere olan kont, bu âni ayrılışımdan pek müteessir olduğunu söyledi, tabiî sabahın bu erken saatinde kontesi rahatsız etmek hatıra gelmezdi.

Parise dönerdönmez yatağıma girdim. Ateşim var gibi geliyor, fakat doktorlar kendi kararetlerini hastalarınki kadar kolay anlamazlar. Öyle bir yorgunluk hissediyorum ki, derhal uykuya daldım.

Ne kadar uyuduğumu bilmiyorum, birdenbire odada yalnız olmadığımı farkettim. Gözlerimi açınca pencerede, soluk bir yüzün, çukura kaçmış beyaz gözlerini bana dikdiğini gördüm o panjurları kapamağı unutmuştum.

Muazzam bir oktapos boynuzuna benziyen uzun beyaz bir kol, döşeme tahtalarını aşarak yanıma sokuldu:

— Demek tekrar şatoya gitmek istiyorsun?

Dişsiz ağzı ve kansız dudaklarile sinsi sinsi güldü:

— Dün gece ıhlamur ağaçlarının altı pek hoştu, değil mi? Etrafınızda bülbüllerden bir koro, ve biricik şahit ben! Ağustosta bülbüller! Muhakkak siz çok uzak bir ülkedeydiniz, ikiniz de! Ve şimdi bu gece oraya gitmek istiyorsun, değil mi? Pek âlâ, elbiselerini giy, şu, bir oktapos koluna benzetmek nezaketinde bulunduğunuz beyaz ışığımın üzerine atlayın ve ben sizi bir dakika bile sürmeden o ıhlamur ağaçlarının altına bırakayım, benim ışıklarım sizin rüyalarınız kadar çabuk seyahat eder.

— Artık rüya görmiyorum, uyanığım ve oraya gitmek istemiyorum, Mefistofelesin hortlağı!

— Demek rüyanda uyanık olduğunu görüyorsun, öyle mi? Demek bana fırlattığın küfürler tamamlanmadı? Mefistofelesin hortlağı, ha! Evvelce de Don juan, ihtiyar çapkın ve âşıkları kıskanan geçkin kız dediğini iyice hatırlıyorum. Evet, dün gece sizi parkta gözetledim, fakat bilmek isterim, acaba hangimiz Don juandı? Yoksa size Romeo dememi mi arzu ediyorsunuz?

Yemin ederim ki Romeoya benzer yeriniz yoktu. Size en müsasip ad, kör ahmaktır. Bir köpeğin anladığını bile göremiyen, benim ne yaşım, ne cinsiyetim, ne hayatım bulunmadığını bir hortlak olduğumu anlamıyan kör ahmak!

— Nenin hortlağısın?

— Ölü bir dünyanın hortlağı! Hortlaklardan sakınınız. Tahkirlerini kes! İnsanlar için, güneşin altın oklarından daha tehlikeli olan yumuşak şualarımın bir parlayışiyle gözlerini kör ederim. İşte sana son sözüm, müfteri, yalancı! Şark, nerede ise ışıklanacak. Mezarıma gitmeliyim yoksa yolumu görmem, ihtiyar ve yorgunum. Herşey istirahatte iken, bütün gece, dolaşmanın kolay mı olduğunu sanıyorsun. Bana sinsi ve kederli, diyorsun. Hem mezarda yaşayıp hem de neşeli olmak! Bir gün sen de mezara gideceksin. Sen de, üzerinde yaşadığın arz da senin gibi ölüme mahkûm. Hepiniz fanisiniz, bir gün siz de benim gibi...

Hortlağa dikkatle baktım ve belki ilk defa olarak onun ne kadar yorgun ve halsiz olduğunu farkettim. Haline acır gibi olacakken, beni kör etmek tehdidi hatırıma geldi, tekrar öfkem kabardı:

— Defol buradan, uğursuz, şum ağızlı! diye haykırdım, burada sana iş yok, ben hayat dolu bir insanım, ölmiyeceğim ve hortlamıyacağım. Çekil penceremden, yoksa şimdi kalkıp..

Bacaklarımı harekete getirmek için büyük bir gayret sarfettim ve ter içinde uyandım.

Odam, yumuşak, gümüşi bir ışıkla dolmuştu. Büyülenmiş gözlerimdeki kabuklar düştü ve pencereden ayın on dördünü gördüm. Güzel ve sakindi, bulutsuz bir semadan bana bakıyordu.

Ey, ay ilâhesi Luna! Gecenin sükûneti içinde beni işitebiliyor musun? Çok durgun ve çok mahzun görünüyorsun; kederi, ıstırabı anlıyabilir misin? Affedebilir misin beni? Saf ışığınla yaralara şifa sunup, unutmayı öğretebilir misin?

Gel, iyi kalpli hemşirem, yanımda otur! Öyle yorgunum ki! Münasebetsiz düşüncelerimi sakinleştirmek için serin elini alnıma koy ve kulağıma fısılda: "Ne yapayım ve mehtapta öten kuşların seslerini unutmak için nereye gideyim?„

Tarihimizden Yapraklar :

ABDURRAHMAN HIBRÎ

Yazan : Osman Nuri PERMENCİ

Abdurrahman Hıbrî — Enisülmüsamirin adı ile Edirnenin ilk tarihini yazan zattır ki 1012-1604 tarihinde dünyaya gelmiştir. Babası yine Edirne okumuşlarından Salbaş Hasan efendi adında bir zat idi; bunlara o zaman, Ekmekçi oğulları derlermiş. Lâkin yine o asrın adamlarından Edirneli Ekmekçioğlu Ahmet paşaya bir münasebeti olup olmadığını, gördüğüm tarihlerden anlıyamadım.

Hıbrî, Edirnede büyüyüp yetişti. Babasından ve o zaman Edirnede yaşamakta olan bir çok okumuşlardan ders alıp bilgin bir adam oldu. Babası Hasan efendi, 1039-1630 da İstanbulda sahan müdderisi olarak öldüğü zaman, 26 yaşında bir genç idi. İstanbulda Edirnekapısı dışında Emirbuharî zaviyesi bitişiğine gömülen babasına şu tarihi söylemiş ve mezarı taşına yazdırmış idi :

Ukbaya, Hasan efendi merhum
Etti bin otuz dokuzda rıhlet;
Rahmet edip ana Haktaâlâ
Me'vaın ide riyazı cennet.
1039

Hıbrî merhum, ömrünü okumak ve okutmakla geçirmiş, bazen de bazı

Karaca beyin mezar taşı

Edirnede gazi Mihalin kabri

Rumeli kazalarına kadılık ile gitmiştir. Bursalı Mehmet Tahir beyfendi merhum "Osmanlı müellifleri„ adlı eserinin üçüncü cildinin 97 nci sahifesinde Hıbrînin tercümeihalini yazdığı sırada : "Hıbrî, mesleği olan ulumu şer'iyede ihtisası olduğu gibi, tarih ve edebiyatta da behre sahibi bulunduğuna âsarı şahittir„ diyerek merhumun sekiz eser yazdığını söylüyor ve adlarını sayıyor ki biz de burada yazalım :

1 — Riyazülarifin: Müellifini islâmiyeden Hüseyin Va'izin telifatından olan "Hadisi erbain„in tevsian tercümesi olup bir nüshası Fatih kütüphanesinde vardır.

2 — Enisülmüsamirin : Edirne tarihi olup İstanbul kütüphanelerinde ve bazı ellerde bir kaç nüshası vardır.

3 — Defteri Ahbar: Altı defter bir hatime üzere mürettep tarihî bir eserdir. Bunun da bir nüshası şeyhislâm Veliyuddin efendi kütüphanesindedir.

4 — Hadaikuleenan : Mütâyibat ve muhaderattan bahis sekiz bap üzere mürettep bir eserdir. Bir nüshası Enderunu hümayununda Revân odası kütüphanesinde mevcuttur.

5 — Divançe: Tarzı malûm üzeredir.

6 — Nücumdan evkatı hamseye ait risale.

7 — Tarihi Fethi Bağdat: Edirnede Sultan Selim kütüphanesinde Bâdi efendinin kitapları arasındadır.

8 — Tarihi Fethi Revân : Edirnede Sultan Selim kütüphanesinde Bâdi efendinin kitapları arasında idi. (Ancak bu son iki kitap Edirnede Bâdi efendi merhumun kitapları arasında şimdi yoktur.)

Hıbrî merhumun en mühim eseri Enisülmüsamirindir ki bir mukaddeme ile on dört fasıldan ibarettir. Mukaddemesinde kitabın telifi sebebi ile tarihinden bahseder ki 1046-1637 senesindedir.

Birinci faslında : Edirnenin fethi ve fatihinden.

İkinci faslında : Edirne kalesinden, sokaklarından ve sarayından.

Üçüncü faslında : Edirnedeki camilerden, imaretlerden, namazgâhlardan.

Dördüncü faslında : Edirnedeki medreselerden, darülkura, hanikah ve zaviyelerden.

Beşinci faslında : Edirnedeki hanlardan ve kervansaraylardan.

Altıncı faslında : Edirnedeki hamamlardan.

Yedinci faslında: Edirnede birleşen üç nehir ile bahçeler ve köprülerden, çeşme ve sebillerden.

Sekizinci fasılda : Edirne vilâyetinde olan kasabalardan, mesireler ve ziyaretgâhlardan.

Dokuzuncu faslında: Edirnede ölmüş, gömülmüş olan azizler ile okumuş adamlardan.

Onuncu faslında : Edirnede padişahlık eden sultanlardan.

Onbirinci faslında : Edirnede Osmanlı imparatorluğu devrinde yaşadığı zamana kadar gelip geçen kadılardan.

Onikinci faslında: Edirnede yetişen şair ve ediplerden.

Onüçüncü faslında: Edirnede vukua gelen âcip ve garip vak'alardan.

Ondördüncü fasılında: Edirne hakkında Türk şairlerinin söylediği şiirlerden bahseder.

Görülüyor ki Hıbrî merhumun Enisülmüsamirini hakikaten pek değerli bir kitap olup, yazıldığı zamandaki Edirneyi bize pek güzel anlatmaktadır.

Gariptir ki bu kitabın müstensihleri Hıbrî adını (pek seyrek konan adlardan olduğu için olacak) üstüne ve altına birer nokta daha koyarak Hayri ye çevirdikleri gibi kitabın adındaki müsamirin kelimesini de misafirin şekline koymuşlar; sonradan gelenleri, kitabın adında da, müellifinin isminde de epiyce şüpheye düşürmüşlerdir.

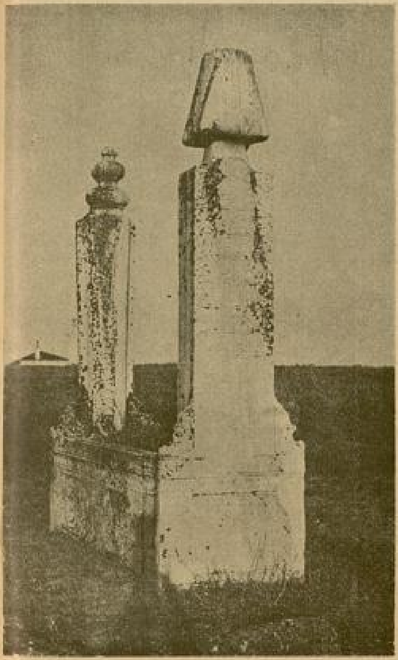

Sadrazam Mehmet paşanın mezarı

Hıbrî merhumun ölümü tarihi ile nerede öldüğü de yakına kadar bilinmiyor idi. Çünkü Şekayık zeyli şarihi Hıbrînin Serezde kadı iken 1087 senesinde ölüp Hisarardı denen mezarlığa defnedildiğini yazdığından, Edirne tarihini yazanlar da buna bakarak onun o tarihte öldüğünü ve Serezde gömüldüğünü söyliyorlar idi. Halbuki bundan üç sene önce Edirneli bir dostumun delâleti ile Yıldırım mahallesinde Hızırlık makamının altında Ortamezarlık denen yerde, Edirneye bakan yüksekçe bir yerdeki mezarın kitabesini gidip okuyunca, o mezarın Abdurrahman Hıbrînin mezarı olduğunu ve merhumun 1087 de değil 1069-1659 da öldüğünü

Nevşehirli İbrahim paşanın damadı Mustafa paşanın kardeşi Şalvarlı İbrahim ağanın mezarı

anladık. Demek ki merhum, henüz elli altı yaşında iken ölmüş. Bilâhare yanında kardeşi, yine Edirne okumuşlarından Kadri efendi merhumun mezarı kitabesini de bulduk. Hıbrî merhumun kitabesi şudur:

Fatiha

Hayf Salbaşzade yani Hıbrii âllâme kim
Rıhletile âlemi etmekte şimdi pür keder.
Eyleyip tekmil dikkatle ulûmu zahiri,
İlmû batından dahi olmuştu hakka bahaber.
Pirü kadı şerih ve seyid ve ibnikemal
Hemrehü hassan ve ürfi sahip fadlu eser
Düştü bir tarihi ziba fevtine ol fadılın
Ruh Hıbri âlemi manade oldu cilveker.

1069 - 1659

Hıbrî, mezarı kitabesinden de anlaşıldığı üzere şiir de söylermiş. Dördüncü Murat 1043-1634 de Edirneye geldiği zaman şair Nef'i Edirnenin methinde bir gazel söyliyerek hünkâra sunmuş. Bunu pek beğenen hünkâr, şeyhislâm Yahya efendiye nazire söylemesini emretmiş. Yahya efendi, Kırım Hanı Hüssam Giray, Edirne şuarasından bir çok şairler, Nef'in bu gazeline nazireler söylemişler idi. İşte o zaman Hıbrî de bu gazele bir nazire söylemişti ki, biz bu nazireyi de hem tarihe hizmet etmek, hem de Hıbrînin Edirneyi ne kadar sevdiğini göstermek ve ayni zamanda Edirnenin o günkü bakımda ne durumda olduğunu anlatmak üzere buraya yazıyoruz:

Feyzibahş olmakta enhara sehabı Edrine (1)
Çuşederse çok mudur her bir hubabı Edrine?
Şahit gül, hâr ile hemsöhbet olmuştur meğer,
Ana muğberdir bulandı sanma âbı Edrine!
Ateşin güllerle pür oldu kenarı cuyibyar
Gülşene gel kim yerinde âb-ü-tâbı Edrine!
Berki sebzile olup eşcarı bağı serbülent
Her biri rif'atte oldu çün kubabı Edrine.
Gülşen âbâdı cihan mamur oluptur güyiya
İltifatı han Murat ile harap Edrine.
Ol şehinşeh kim duasın virdedinmiştir cihan
Nitekim zikri cemilin şeyh-ü şâbı Edrine.
Peyrevii hazreti üstat kıl Hıbri heman
Hüsnü nazmın tâ pesent ide şebâbı Edrine.
Ol Hüdavendi kerimüşşanı hoşbu hilkatin
Şemmesine değmeye taze gülâbı Edrine
Lütfü hâs et bendene ey dâveri sahib kerem
Almak istersen duayi bihesabı Edrine.

Edirne mezarlığında görülen eski mezar taşlarından bazıları

Rahmet, o okumuş ve bilgin Abdurrahman Hıbrînin kutlu ruhuna.

18-1-1939 Edirne.

●

(1) Türkler Adriyanopl kasabasını alıp ta büyük bir şehir yaptıkları zaman buraya verdikleri ad şimdi söylediğimiz gibi Edirne olmayıp Edrine idi. Bunun için gerek Nef'inin medhiyesindeki, gerek bu gazeldeki Edirneleri Edrine okumak icap eder.

MODA ELİŞİ

Burada manto altında taşımak üzere en son moda blûz ve etek modellerini bulacaksınız. Aralarında spor ve turizme yarıyacak olanlar da vardır. Yapılışları sade ve eli dikişe yatkın herkes tarafından yapılacak kadar kolaydır.

Modellerin yanıbaşında arka kısımlar da gösterilmiştir.

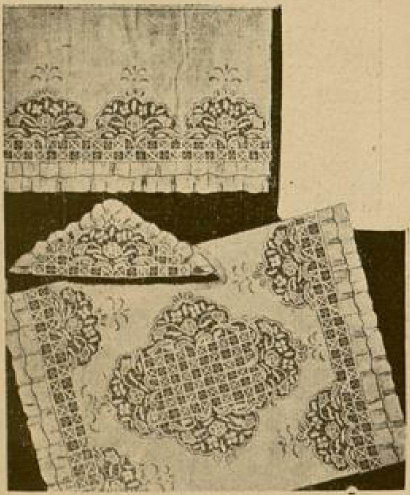

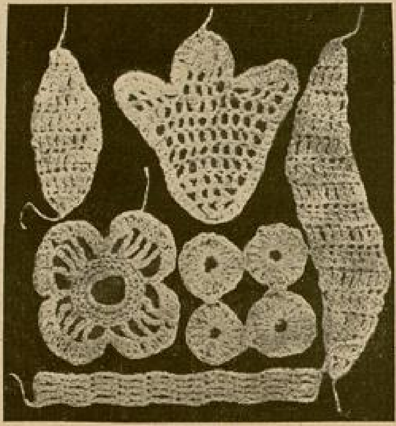

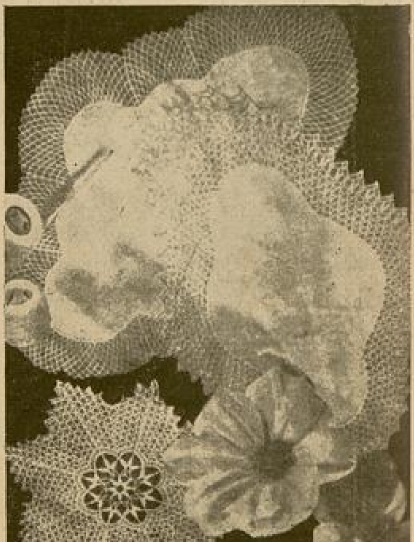

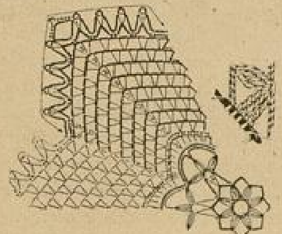

Orjinal bir yatak odası takımı: Yatak örtüsü, perde ve yastık.

D. M. C veya makonun 10 numaralı ipliğile ayrı motifler ve şeritler örülerek meydana gelir. Yatak örtüsü 280/2 metre, yastık 1.80 ve perde 2 metredir. Perde, motifler fazlalaştırılmak suretile büyütülebilir.

Motiflerin örgü tarzı büyütülmüş modelde gösterilmiştir.

Üç bardak ve tepsi altı. D. M. C nin 100 numaralı ipliğile işlenmiştir. Sağda büyütülmüş modelde örgü tarzını görüyorsunuz.

YÜN
ÖRGÜ İŞLERİNDEN BİRKAÇ ÖRNEK

Mevsimim şık ve en son moda yün işlerinden birkaç örnek veriyoruz: Her genç kızın ve ev kadınının kolaylıkla yapabileceği bu örgüler mevsimin en zarif kıyafetleridir, modellerde örgü tarzı açıkca gösterilmiştir.

Sade fakat çok zarif bir yatak

Yorgan, zarf ve yastıklardaki sadeliğe ve sonra yatağın yapılış tarzına dikkat ediniz.

Bu yataklar şimdi şıklık ve rahatlık bakımından en makbule geçenleridir. Mobilya yapan her marangoza yaptırabilirsiniz.

Burada ideâl bir yatak odası görülmektedir.

Fevkalâde zarif bir kürklü manto

Güzel bir kombinezon örneği

ÇIRPINAN SULAR

ROMAN : 5

MÜKERREM KÂMİL SU

Nahidenin arkadaşı ondan boylu, esmer bir gençle dansa kalkmıştı. Mahir, Âfeti çok beğeniyordu:

— Enfes kadın doğrusu, dedi. Şahane bir güzelliği var. Sesi de öyle tahrik edicidir ki.. Bir defa dinlemek şerefine nail oldum. Şu Denizkızı Efsalye için deli divane olan çoktur ya. Âfet hanımı bir kere dinlemiş olsalar, başka bir kadın sesini beğenmelerine pek imkân olmaz sanırım.

— Ben de dinlemek isterdim.

— Ötekinin arkadaşı olduğu için tanışmak isterim de, daha doğru.

— Öyle de kabul edebilirsin.

— Hani kaçmak, karşılaşmamak istiyordun?

— Ümitsiz aşkların arkasından gelecek ıstıraba göğüs vermekten ürken insanlar kaçmağı tercih ederler. Ben aksini yapacağım artık.

— O kadar cesursun demek. Nefsine itimadın yerinde.

— Belki de dediğin gibi bu, bir cesaret meselesidir. Sonu nereye varırsa varsın ona yaklaşacağım.

— Haydi gel öyleyse, masasına gidelim.

Sermet yine sarardı. Arkadaşının alay ettiğini sanmıştı. Mahir o kadar ısrar ediyordu ki, nihayet kalbinin bin bir şekle giren çarpışları içinde ona doğru sürüklendiğini farketti.

Caz durmuştu. Masaya dönen Âfet hanımefendiye Sermedi takdim ettiler, aralarında hararetli bir konuşma başladı. Sermet dalgın ve perişan, bakışları gelişigüzel köşelerde dolaşarak susuyordu.

Nahide, rubların örtüsünü dalgalandıran kendine mahsus gayet nefis, tahrik edici kokusu, düşünürken de konuşan kaşları ve binbir cihan yaratan gözleri ile o kadar yakında idi ki.. Saçlarının arasına iliştirdiği için daha güzel olan siyah gül, siyah tuvalet, siyah atlas iskarpinler ve gayet zarif bir çanta. Hep siyah. Sermet: «Göğsü açık olup ta siyah kadife bir bandla boynunu sarmış olsaydı nekadar «Anna Karenine» benziyecekti diye düşündü. Bir aralık Sermetten tarafa dönerek yumuşak bir sesle:

— Hiç konuşmuyorsunuz, dedi. Sıkılıyorsunuz galiba!

Genç adamın ürkek bakışlı yeşil gözleri Nahidenin siyah uçurumlar gibi koyulaşan, derinleşen, baş döndüren gözlerine dikildi:

— Dinliyorum.

— Bazı susuşlar muğlâk kitaplara benzerler.

İkisi de başlarını çevirdiler. Âfet hanımefendi yeşil bakışlarından muammalı pırıltılarla söze karışmıştı. Nahide arkadaşına baktı. Bakışları ile hiç birinin anlıyamıyacağı bir dille sanki konuşmuş oldular.

— Muammalı konuşmağı ne kadar seversin Âfet dedi, Nahide.

Galip beyle konuştuğu halde onların da konuşmalarını takip edebilen Bahri Doğru, gülerek:

— Karım çok roman okur. Onun tesiri ile olsa gerek, diye söze karıştı. Hep birden gülüştüler. Âfet berrak kahkahalar arasında:

— Kocamın kulakları, pek hassas bir ses toplama âleti gibidir! diye şaka yaptı. Mahir sordu:

— Hangi romanları seversiniz hanımefendi?

— Eserinin içine yaprak yaprak felsefe kitaplarından alınmış gibi ukalâca şeyler karıştırmıyan muharrirlerin romanlarını! diye cevap verdi.

— Ben düşündüren, ıstırap veren, feragatla dolu ve muhal aşkların yaşadığı romanları tercih ederim, diye Nahide fikrini söyledi.

— Bu günlerde kimleri okuyorsunuz hanımefendi?

Bunu Nahideye Sermet sormuştu. Genç kadın:

— Rus hikâyelerini! diye cevap verdi. Rus edebiyatına karşı derin bir alâkam var. Rusca bilmediğime çok esef etmekteyim.

— Dilimize çevrilen Rus eserlerinin çoğu da Fransızca nüshalarından alınıyor zannediyorum.

— Evet, hemen hemen öyle.

— Hangilerini tercih ediyorsunuz?

— Bir zamanlar Puşkin'in şiirlerine bayılıyordum. Sonra hikâyeye ve romana düştüm. Gorgi'yi, Turgeniyef'i, Dostoyefski'yi ihtirasla okudum. Fakat Tolstoya hayranım. Ciltler dolusu eserlerinin hiç birini vermemiş de, sadece Anna Karenin'i yazmış olsaydı beynelmilel olmasına yine kâfi idi bence. Bu kitabın üzerimde çok kuvvetli tesiri vardır. İlk okuduğumda on altı, on yedi yaş arasında bir talebe idim. Tabiî eserin ruhunu anlamış değildim. Felsefeye başladığı sırada yaprakları çevirir, köylüden, topraktan, Rusyanın içtimaî hayatından örnekler vermek için kahramanlarını uzun uzun konuşturunca yine konferans başladı derdim. Fakat yaşım ilerledikçe şüphesiz fikirlerim, kanaatlerim de değişti.

Âfet:

— Ben orjinal aşk hikâyelerini, kaprislerle, esprilerle dolu romanları severim, diye fikrini söyledi. Anna Kareninde baştan Kiti pek hoşuma gidiyordu. Onu Vronski'ye pek yakıştırıyordum. Fakat o, haşin Lövin'le evlenince o da gözümden düştü.

— Ben daima Anna'yı şayanı dikkat buldum Âfet. Zaman zaman bu kitaba kapanarak bir çok şey düşünürüm. Fakat hep Anna ile Vronski faslını okurum. Aşk dediğin bir hümma, bir sar'a, nasıl söyliyeyim öldürücü bir hastalık gibi insanı sarmalı. Yıldırım gibi çarpmalı.

Sonra, biz de baloda nelerden bahsediyoruz, diye güldü. Bunları konuşacak o kadar çok zamanımız var ki...

Bu gece gülenler, içenler, dansedenler, kısaca hayatın tadını çıkaranlarla alâkadar olmak daha doğru.

Âfet güldü:

— Biz hayatın tadını çıkaramıyanlar grubuna dahil miyiz ki? diye sitemle arkadaşının yüzüne baktı.

— Lâkin bunu pek senin için söylememiştim yavrum.

— Sen, yaradılışta biraz fazlaca melânkoliye müstait bir kadınsın Nahide. Fakat yavaş yavaş seni değiştireceğim.

Sonsuz bir sevgi ile demindenberi Nahidenin yüzüne bakan Sermet'in içi titredi. «Değişmesin. Hiç, ama hiç değişmesin. Onu böyle daima muğlâk, kapalı, bir uçurum gibi mühlik ve iriisilmez bir mahlûk gibi uzak görmek isterim» diye içinden söylendi.

Nahide ağır bir tangoya başlıyan cazın ahengine ruhunu vererek artık etrafındakilerle meşgul görünmiyordu. Âfet kocası ile dansa kalkmıştı. Mahir Oya ile dansediyordu. Nahidenin babası eski arkadaşlarından biri ile büfede kalmıştı. Bu suretle onlar başbaşa bulunuyorlardı. Genç kadın sükûtu dağıtmak için:

— Ne güzel müzik, dedi. Ne derin bir tango. Bu kadar manalı parçalara bu dekor kâfi gelmiyor. İnsan, etrafını nihayetsiz bir boşluk sarsın, uçsun, çok, pek çok uzaklara çekilip gitsin istiyor.

Sermet, kendisinin de şaştığı bir cesaretle:

— Demin insanları çarpan, ölüme sürükliyen, hastalık gibi yere vuran aşkları tercih ettiğinizi söylemiştiniz. Sorabilir miyim niçin?

Nahide biraz kızardı. O tahrik edici sesi ile:

— Lâkin romanlarda diye işaret etmiştim, değil mi? dedi.

— Romanlar da hayattan alınmış şeyler, cemiyete ait örnekler değil mi hanımefendi?

— Pek hepsi değil Sermet bey. Maamafih benim de söylediğim şey bir hayli romantikti ya...

Sermet azarlanmış bir çocuk utancı ile önüne baktı. Genç kadın karşısında renkten renge giren, yüzüne bakarken solan, konuşurken titriyen bu çok toy gencin kırılmasını istemiyordu:

— Baloda söylenen sözlerin üstünde pek durulmaz değil mi? dedi. Kalabalık, bozuk hava, içki, müzik ve nihayet karmakarışık renk, koku ve tip insanı adeta sersem ediyor.

— Biliyor musunuz siz bu gece, daha kapıdan girdiğiniz dakikada bana Anna Karenin'i hatırlatmıştınız. Tuhaf tesadüf. Sözleriniz de ona intikal etti. Voronski ile tanıştığı, pek tanıştığı demiyelim de nasıl söyliyeyim Voronski'yi çıldırttığı gece böyle, sizin gibi siyahlar giymişti. Bunu söyledikten sonra gayri ihtiyarî gözleri, genç bir subayın kolunda dönen, pembeli kıza ilişti. Zeki kadın onun ne düşündüğünü, kafasında, nasıl bir ölçü yaptığını derhal farketti. İçinden: «Kiti'de pembe giymişti» diye düşündü.

— Ben Anna gibi tehlikeli bir kadın değilim ki Sermet bey. O bir yıldırım gibi çarpıyor, bir güneş gibi gözleri kamaştırıyordu.

— Tolstoy eğer bu harikulâde kadını hayalinde yarattı ise, bu gece bu salonda bulunmuş olsaydı «işte kahramanım» diyecekti.

— Yok canım, diye Nahide yine güldü. Yanlarına gelen Âfet'e:

— Çok dansediyorsun, dedi.

— Senin yerine de yavrum.

— Teşekkür ederim. Lâkin daha fazla yanımda oturmanı tercih ederim de...

Sermet vurulmuşa döndü. Mahir, Oyayı büfeye götürdüğü için masaya memişti.

Kalkmak, kaçmak istiyordu. Manasız konuşması ile Nahideyi sıkmış, hattâ belki de sinirlendirmişti. Salonun dans için epiy daralan pistinde neşeli bir grup kadril için hazırlanıyordu.

Âfet: — Buna bayılırım doğrusu dedi. Ama karşıdan bakmağa.

Sermet ayağa kalktı. Kırık bir sesle müsaade istedi. Bir kaç dakika evvel kendisini yedi kat yerin dibine geçiren kadın nazlı bir gülüşle elini uzattı:

— Şüphesiz baloyu terketmiyeceksiniz. Yine masamıza bekleriz Sermet bey.

— Sizi sıkmamağı tercih ederim hanımefendi. Bir fen adamının, daha doğrusu benim gibi konuşmağı bile tam manasile beceremiyen bir insanın, edebiyat münakaşalarına girişmesi ne gülünç. Bunu ancak şimdi farkedebiliyorum.

Nahide elini çekmeden:

— Rica ederim! dedi.

Sonra söyliyeceği şeyi söylememeği tercih ederek elini çekti:

— Güle güle beyefendi.

Sermet uzaklaşır uzaklaşmaz Âfet kat'i bir sesle:

— Bu çocuk seni seviyor, dedi. Bu çocuk senin için çıldırıyor.

Nahide siyah bir gül demeti balinde göz alan biçimli başını sarsarak:

— Yine başladın, dedi. Sana kalırsa bana tutulan âşıklarımın sayısı sayılmaz olacak.

— Sayılır mı sayılmaz mı onu bilmem ama, bu çocuk senin için deli oluyor. O rengindeki değişme ne öyle. O bakışlar, o manalı sözler. Edebiyat münakaşasından bahsediyordu. Nedir o?

Nahide güldü. Söylememek istiyordu. Âfet zeki bakışlarını arkadaşının gözlerine daldırdı:

— İlk defa benden bir şey saklamak istiyorsun Nahide. Yoksa sen de ona karşı zayıf mısın?

— Oo, oo diye itiraz etti. O, benim için daima toy bir çocuktur. O kadar, genç, o kadar tecrübesiz ki...

— Sevmemek için bunlar kâfi mazeretler değil.

— Bilirsin ki bu sevgimi nihayetsiz bir titizlikle ancak kalbime lâyık olan bir adam için saklıyorum. Beni yakından tanıyan, hislerimi, isteklerimi, heyecanlarımı, ne uzatıyorum, her şeyimi tam manası ile bilen sen, nasıl ihtimal verebiliyorsun ki bu basit çocuğu sevebilirim.

— Hiç belli olmaz yavrum, diye Âfet tekrar etti. Aşk bir rüya gibidir. Uyuduğumuz zaman nasıl irademiz haricinde binbir tabiî güzellik, yahut korkunç uçurumlar içinde yaşar, sever, sevilir, güler, ağlar, ölür, öldürürsek; aşkın pençesine de yine böyle, irademizin haricinde düşeriz. Biran olur ki nasıl ve ne zaman sevdiğimizi kendimiz bile tayin edemeyiz.

— Yo o k yavrum yok. Herhalde hareketleri bu kadar alelâde, bu kadar basit bir genci beğenecek, sevecek değilim.

— Ama onun tarafından sevilmek de seni sinirlendirmiyecek sanıyorum.

— Hangi kadın vardır ki, kendisine perestişle bakan gözlerin karşısında biran haz almamış olsun. Sevmeden sevilmek, gerçi hoş bir şey değildir. Fakat menfaatsiz sevilmek, ümit vermeden, müsamaha göstermeden bir erkek tarafından huşula, yüksek duygularla benimsenmek güzel bir şeydir. Dediğin gibi sahiden bu çocuk bana bağlanmak istidadını gösteriyorsa sinirlenmem. Ama bu da, ona mukabele edeceğim demek değildir.

— Görürüz.

— Canım Âfet. Niçin bir hiç üstünde duruyorsun böyle? Haydi büfeye gidelim.

Bahri Doğru hürmetle önlerinde eğildi. Âfet arkadaşının koluna girerek:

— Sana ötekiler için böyle bir şey söylememiştim, dedi. Sevildin, beğenildin. İstesen birini seçer, pekâlâ mesut olurdun. Fakat ruhen hasta idin. Kalbinin geçmiyecek diye inat ettiğin yarası kabuk bağlamamıştı. Halbuki zaman o harikulâde eli ile ruhunun acılarını, kalbinin o hazin yarasını sildi, götürdü. İddia edebilir misin ki, birkaç sene evvelki ruh haletini halâ muhafaza ediyorsun?

Nahide durgunlaşmıştı. Geniş alnı üstünde sol kaşı tatlı bir bükülüşle yükseldi. Kirpiklerinin arasında gece renkli gözlerinin ışıltısı kayboldu. Âfet, arkadaşının titrediğini hissetti.

— Nahide, muztarip misin yine?

— Muztaribim. Fakat öteki için değil Âfet. Onu tamamile unuttuğumu bu gece daha iyi hissediyorum.

— Öyleyse niçin değiştin?

— Bir başka balo gecesi aklıma geldi de ondan.

Büfenin tenhaca bir yerinde yavaş sesle konuşuyorlardı. Bahri Doğru kibar bir hareketle önlerinde eğilerek:

— Halâ ne içmek arzusunda olduğunuzu söylemediniz. Ama sormak da fazla değil mi, dedi. Karşı karşıya geçtiniz mi vermutsuz olamazsınız.

Âfet: — Sodasız içelim Nahide, dedi.

— Arkası var —

YARALI KURT

№: 10

YAZAN: **RAGIP ŞEVKİ**

— Nasıl edebilirim ki, ben köydeki gençleri hiç tanımıyorum!.

Mehlika durgun durgun:

— Mehpare seviyor, dedi. Şimdiye kadar onda hiç bir alâmetini görmediğim şiddetli bir aşkla seviyor. Zavallı kardeşim, hem o kadar da hassasdır ki... O kadar da mağrurdur ki.. İşte, bu, benim günahımın ilk acısı...

— Fakat Mehpare... Bu mektub bir hayal mahsulü de olabilir..

— Ya fondanlar?

— Onlar da... Kendisi satın almış olabilir.

— İmkânı yok.

— Mehparenin bütün iç hayatını bilirim. O, bir zanbak kadar temizdir, sonra...

Mehlika yanıma oturarak kısık bir sesle:

— Dün gece, onun odası önünden geçerken ağladığını işittim.

— Sana öyle gelmiştir.

— Hayır.. İnanmadım, kapıdan dinledim. Boğuk boğuk hıçkırdığını duydum.

İkimiz de sustuk. Mehlika dalgın ve düşünceli, pencereden dışarıya, ay ışıklarına bakıyordu. Kısık bir sesle konuştuğumuz için, kulaklarımızdaki sessizlik, daha çok büyüdü. Ben de düşünmeğe başladım!

"Mehpare kimi seviyor?„

Birdenbire hayretten kendimi tutamıyarak Mehlikanın yüzüne baktım. O, dalgın ve düşünceli gözlerini pencereden dışarıya dikmiş, düşünüyordu. Benim kendisine baktığımı görmedi. Fakat ben... Hayretten bağıracak gibi oldum. Sonra birdenbire kendimi tuttum, sırtımı kanepenin arkalığına dayatarak öylece, taş gibi kaldım.

Kafamın içinde bir karışıklık vardı ki, beni bir anda altüst etmişti.,

Demek Mehparenin sevdigi erkek bendim!.. Evet bendim..

Çünkü o fondanları on beş gün evvel, vapurda ben ona vermiştim. Annesiyle beraber vapura girdiler. Güverte tenha idi. Bir aralık Hamra hanım kalkıp aşağıya indi. Merdivenlerin başında bir kanapede oturduğum için beni görmedi. Biraz sonra Mehpare de annesinin arkasından koştu. Fakat daha merdivenleri inmeden gözleri gözlerimle karşılaştı, siyah peçesi altında yüzü kıpkırmızı oldu. Ayağı burkuldu ve düşmemek için kanepelerden birinin arkalığını tuttu.

Gözlerinde okadar büyük bir şaşkınlık ve öyle bir hayret vardı ki, kalkıp bir şey konuşamadım. Öylece, birbirimizin gözlerine bakarak bir kaç saniye sustuk, fakat tam ayağını merdiven basamağına atmak üzere iken:

— Mehpare hanım! diye seslenerek ayağa kalktım, yanına doğru yürüdüm. Durdu, bekledi, inmekten vazgeçti.

— Nasılsınız efendim? dedim.

Güzel sesi sanki kısılmıştı. Titrek„ titrek:

— Teşekkür ederim! diyebildi.

— Hanımefendi anneniz beni görmediler, ihtiyarlık insanın gözlerini kapatıyor, sadece bastığı yeri gösteriyor! dedim.

Sıkıntıdan kurtulmuş, ferahlamış gibi derin bir nefes aldı, sonra tatlı tatlı güldü:

— Evet, annem yalnız bastığı yeri görüyor! dedi.

— Beybabanız, Mehlika hanım nasıllar?.

— Teşekkür ederim. İyiler efendim. Siz artık bize hiç uğramaz oldunuz!..

İçimden: "Sık sık geliyorum amma, siz gürmiyorsunuz! „ dedim. Sonra:

— İmkân olmuyor ki,.. Çalışmak, bize böyle bir çok bahtiyarlıklar kaybettiriyor.. Şöyle güverte kenarında dursak!..

Anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı, sonra benimle beraber yürüdü, güvertenin kenarından vapurun çıkardığı köpüklü dalgalara bakarak dedim ki:

— Seneler ne çabuk geçiyor!. Siz ufak bir kızdınız ve ben sizin ağabeyinizdim. Şimdi ise siz güzel ve muhterem bir hanımefendi...

Yan yan yüzüme bakarak:

— Şaka mı ediyorsunuz? diye sordu.

— Hayır, dedim. Sadece hakikat... Kızlar çok çabuk ve çok güzel bir şekilde büyüyorlar. Bakın, şimdi sizin ağabeyiniz olmak hiç te arzu ettiğim bir şey değil..

— Çok tuhafsınız?.

— Ve artık size masal anlatamam. Meselâ sihirli halıları anlatamam.

Mehpare birdenbire başını çevirerek yüzüme dalgın dalgın baktı:

— Masal mı?. Hayır, artık masallardan hoşlanmıyorum.

— Amma, güzel aşk masalları?., Meselâ siz Şehrazad olsanız, ben o zalim padişah olsam...

Başını önüne eğmişti. Gözleri köpüklü sularda, dalgın ve mağmum duruyordu:

— Neden cevap vermiyorsunuz? Sizin bir üzüntünüz var. Sizi sıkıyorsam, rahatsız etmiyeyim.

Birdenbire hızla dönerek kolumu tuttu:

— Hayır, hayır.. dedi. Sesi okadar yüksek çıkmıştı ki, hayretle yüzüne baktım. Mehpare, bu âni şaşkınlıktan kurtulmak için elini çekti, sağa sola göz gezdirdi, sonra küpeştenin kenarına tutunarak:

— Ah, affedin.. birdenbire kabalık ettim! dedi.

Koltuğum altındaki gazeteler içine sakladığım fondan kutusunu hatırlayınca dedim ki:

— Mehpare hanım, farzedin, siz eski halinizde, küçük yaramaz bir kızı-

nız. Ben de tıbbiyeye gibip gelen doktor ağabey. Size küçücük bir hediye versem...

Başını kaldırdı, gözleri hep gözlerimde, yüzümde dolaşıyordu. Peçesi kalkık durduğu için, yüzü, siyahlar içinde, bembeyaz güzel bir Meryem ana yüzüne benziyordu.

— Nasıl hediye?

— Öğrenmeden evvel reddetmiyeceğinize söz verin!

— Söz veriyorum.

Gazete tomarını açıp fondan kutusunu çıkardım:

— İşte!.. Sizin gibi küçücük bir hediye! Yerken beni hatırlarsınız!

Bir kutuya, bir de bana bakarak elini uzattı ve kısık bir sesle:

— Teşekkür ederim, dedi. Yerken sizi hatırlıyacağım.

Ve sonra birdenbire kutuyu çarşafının içine soktu:

— Müsaade eder misiniz? dedi, annem merak edecek!..

Ve yüzüme bakmadan, sık adımlarla merdivene doğru yürüdü ve kayboldu.

— Ne düşünüyorsun Süleyman..

Mehlika, başını yüzüme yaklaştırarak gözlerim içine bakıyordu.

— Sana söylüyorum. Neye daldın bu kadar?.

— Hiç, dedim, - doğruldum - Mehparenin aşkına şaşıyorum.

— Ben de.. Ona acıyorum. Öyle bir aşk ki, ümidi yok. Mehpare gizli gizli seviyor..

— Evet... Çok garip...

— Onu kurtarmağa çalışacağım.

— Evet...

— Belki de bana sevdiği adamı söyler.

— Evet...

Mehlika ellerini omuzlarıma koyarak üzerime abandı ve merakla yüzüme baktı:

— Nen var senin?. Bu gece çok dalgınsın?

— Ben mi?. Yok canım.. Yorgunum.. kafamdaki uğultu halâ kesilmedi.

— Ah, sanıyorum ki, sevgin azalıyor, beni gittikçe daha az seviyorsun!.

— Deli... Yine evham, yin kuruntu... Bütün bir gecemi sana hasrettiğim halde halâ beni böyle mi itham ediyorsun?.

Mehlika yüzünü boynuma kapatarak, dudakları ile çenemi öpmeğe başladı:

— Ah Süleyman, seni deli gibi seviyorum. Seni okadar seviyorum ki.....

Sustu, başını kaldırarak dışarısını dinledi:

— İşte, horozlar ötüyor, bak, ilk vapurun sesi de duyuldu. Haydi artık.. Sabah oluyor, geç kalacaksın! dedi.

***

«Ve Rab Leanın sevilmediğini gördü»

Tevrat: Tekvin 29

Köşke gelinceye kadar hep dalgındım. Odamda penceremi açtım ve sabahın ilk beyazlıklarında gittikçe açılmağa başlıyan Boğazın sularını, karşı kıyıları seyre daldım.

Birbiri ardısıra yuvarladığım iki kadeh konyak beni bir anda canlandırdı, hep Mehpareyi düşünüyordum:

Zavallı Mehpare... O gün vapurda iri lâcivert gözlerini yüzümde nasıl hasretle gezdiriyor, gözlerimin içine nasıl kuzu gibi bakıyordu. Ona acıyor muydum?. Hayır... Ona hak veriyor muydum?. Belki... Fakat niçin benim yüreğimde, tıpkı Mehlika gibi o da yer aldı. Niçin onu da Mehlika gibi düşünüyorum? Niçin onun iri lâcivert gözleri de, Mehlikanın iri siyah gözleri yanında gönlüme yerleşti. Ah, anlıyorum ki, ben Mehlikayı sadece seviyorum, sadece bir kadın olduğu için seviyorum. Şimdi gönlümde, onun için geniş, çok geniş bir yer, ve büyük bir tesir yok sanıyorum. Nihayet, bütün geniş hulyalarım, bu beş aylık macera içine gömüldü, Mehlikaya giderken, eskisi gibi hararetli, eskisi gibi heycanlı değilim. Bazan gitmeğe karar verdiğim geçeler yatıp uyumağı tercih ediyorum. Neden?.

Ah, ben öyle bir insanım ki, bütün düşüncelerim, bütün zevklerim, bütün emellerim daimî bir tahavvül içinde çalkanmağa mahkûm.. Bu bir insan nümunesi değil, bu, geniş bir ruhun yarattığı acaip bir mahlûk.. Gerimde kalan birçok maceralarım içinde, ben kendimi sadece bir robot halinde görüyorum. Evet, bir robot... İnsan zekâsının yarattığı makine adam... Öyle bir robot ki, sadece sevmeğe, sık sık sevmeğe, usanıp bir başka kadın sevmeğe mahkûm bir robot...

Niçin ben böyleyim: Kendi kendimi tahlil etmekten âciz değilim: Anlıyorum ki, ben Allahın başka, bambaşka, orjinal bir kuluyum..

Mehlika niçin manasını kaybetti? Çünkü onu, Allahın yarattığı halden, teşekkül haline, hislerinin coşkunluğuna, sinir, adale ve kalp hazlarına kadar her şeyi ile biliyorum ve Mehlikanın benden gizli hiç birşeyi kalmadı. Öyle ki, ben onu istediğim dakikada ağlatabiliyor, istediğim zaman da coşturuyorum. O halde, ben, sadece yeni bir oyuncak seven bir çocuğa benziyorum. Bir başka oyuncak, bana elimdekini eski gösteriyor ve atıyorum. Ah, evet atıyorum, tiksiniyorum. Şimdi isimlerini ve yüzlerini dahi unuttuğum bir çok kadınlar gibi, Mehlikayı da unutacağım.

Kalbimde yeni, yepyeni bir heyecan var: Mehparenin sevgisinin uyandırdığı heyecan... Fakat öyle bir heyecan ki, kendimi kaptırmaktan, yeni bir hamle yapmaktan korkuyorum. Mehpareyi de tıpkı Mehlikayı sevdiğim gibi seversem, ne olacak? Bunun sonunu düşünmiyorum. Bütün tehlikelere rağmen ben, ruhumda kötü bir şeyin çöreklenmiş olduğunu itiraf etmekten de kendimi alamıyorum. Kanımda, kalbimde, hislerimde veya şuurumda bir kurt var ki, beni daima değiştiriyor. Hiç bir zaman kalbim, yahut şuurum yalnız başına ve serbestçe hareket edemiyor. Bütün bunlara hâkim olan bu bilmediğim, nerede olduğunu tayin edemediğim kuvvet, beni tahripkâr bir insan haline getiriyor. Önümde yıkılacak insanları gözüm önüne getirdiğim zaman duyduğum acı, bu mevhum kuvvetin tazyiki ile yok oluyor.

Dağ ve step köylerinde geceleri sessizce dolaşan tok sansarlar, bir tavuk kümesine girdikleri zaman nasıl, kana, kan içmeğe ihtiyaçları olmadığı halde, zavallı hayvanları birer birer boğup bırakmaktan zevk alırlarsa, ben de bir insan olduğum halde böyle yapmıyor muyum? Belki bir erkek olarak kadınları cezbediyorum, belki bende bir his var ki, sevdiğim kadınlar benim olmaktan, benim kollarım arasına düşmekten kendilerini alamıyorlar. Fakat o sinsi ve tok sansarlar gibi, neden ben de haince hareket ediyorum. Neden bu kadar çabuk bıkıyorum, neden, ne olacaklarını düşünmeden beni seven kadını kaldırıp fırlatmaktan çekinmiyorum.

Hayır.. Bütün bunları düşünmekle asla, ruhuma sinmiş olan o kudretli kuvveti yenemiyeceğim. Bu kuvvet beni insanlığımdan ayırıyor. Hayır, ben ne bir robot, ne de sinsi bir sansarım.. Hayır.. Ben sadece hayvan ve insan olarak yaratılmış garip bir mahlûkum.. Bütün arzularımın genişliği, bir hayvan yaradılışındaki hissi tezahürlerin aynidir. Ve önüne geçilmez bir kuvvetin elinde alabildiğine sürüklenirken, bazen, böyle, kendimi düşündüğüm, yani insan olduğumu hatırladığım zaman oluyor. Fakat ne faide?.. Herşey, oluruna gitmekte devam ediyor. Bir hayvan gibi dişlerim arasına geçirdiğim avı, insafsızca parçalamaktan kendimi alamıyorum. Ne cemiyetin kanunları, ne içtimaî kaideler, ne insanî duygular, beni, fena olmaktan, hayvan olmaktan, vicdansız olmaktan kurtaramıyor. Geride bıraktığım günler içinde boynu bükülmüş, ıstıraba sürüklenmiş, terkedilmiş bir çok genç kızlar ve genç kadınlar var ki, belki de bunların günahının yüküne karşı gelmek için hafızamı körlettim. Hiç birini hatırlamıyorum. Hislerimin tekâmülü şimdi başladı, Mehlikayı ömrümün sonuna kadar unutmıyacağım, fakat artık ondan bıktım, Mehlika bana heyecan ve aşk vermiyor..

— Arkası var —

No. 17

— Bu kadın kimdir? Metresiniz mi?

Bernar cevap vermedi.

— Ben sizin tehditleriniz sebebile buraya gelmedim Bernar. Eğer siz bir kadın olsaydınız bir kadının, mevcudiyetinin bütün bir kısmını tam bir nisyan içinde geçirebilmesi kabil olduğunu, zamanın geçtiğinin farkedilemiyeceğini, kalbinde yalnız bir erkek aşkının yaşayabileceğini ve ondan başka herşeyin unutulabileceğini anlıyacaktınız. Ben buraya bir düşman gibi gelmiyorum. Böyle birşeyi nasıl yapabilirdim?

Bernar onun sözünü kesti:

— Benden kaçmağı düşünmüştünüz değil mi?

— Evet, fakat bir mektubun gelip âşığımı bulacağını da biliyorum. Görüyorsunuz ya, kendimi müdafaa etmiyorum... İnkâr etmiyorum... Size yardım etmekten memnun olacağım.. Zenginim, size şayanı gıbta bir hayat temin edebilirim,

— Fakat sizden uzakta.. Değil mi?

Gladis ona büyük bir ıstırapla baktı:

— Ne demek istiyorsunuz?

— Siz bana para vermeğe razı oluyorsunuz; fakat ya benim istediğim başka şey ise?

— Sizi bir anne gibi sevmeğe hazırım.

Genç adam kuru bir kahkaha ile güldü.

— Sizden muhabbet istiyen var mı? Ancak jigololarıa değil mi? Şu Monti bir aşk dellâlıdır değil mi?

Gladis yavaşça:

— Monti namuslu bir adamdır, dedi.

— Ve sizin gibi altmış yaşında bir kadınla birlikte mi yaşıyor? O halde sizi aldatıyordır...

Gladis kalbinde şiddetli ve vahşî bir ağrı duydu:

— Belki...

— Bu bana ait birşey değildir. Bana gelelim... Bana, paranızdan ve gecikmiş bir şefkatten başka verecek birşeyiniz yok mu? Ya ben ikbalperest bir insansam? Ya ben, bana verdiğiniz resmî hüvviyetle iktifa etmek istemiyorsam? Ya ben, eski metr dotel Martenin sonradan evlâtlık olarak kabul ettiği bir çocuk olarak kalmak istemiyorsam?

— Buna çare bulmak için çok geç kaldık.

— Öyle mi zannediyorsunuz? Bunu tetkik etmek lâzım...

Büyük bir mahzuziyetle düşünüyordu:

— İhtiyar titriyor... Maamafih; kimbilir?

Fakat o dakikada kalbine hain bir hız veren şey, parlak bir istikbal ümidi veya intikam zevki değildi... o, mühim bir davayı iyi bir surette idare etmiş olmakla memnundu.

— Bu yirmi sene zarfında bir tek defa beni düşünmediniz değil mi?

— Hayır.

— Ben açlıktan ölebilirdim de...

— Jana, gelip beni bulmasını tenbih etmiştim.

— Fakat siz Fransayı terkederek gittiniz.

— Evet; fakat size yemin ederim ki bir iki ay sonra avdet etmeyi ümit ediyordum.

— Ve beni de unuttunuz öyle mi?

— Evet.

— Bir köpeği unutur gibi...

Gladis ellerini biribirinin içine koyarak yalvardı:

— Rica ederim artık maziden bahsetmiyelim... Bana ne kadar büyük bir kinle bakıyorsunuz!

— Beni Aldo Montiye takdim eder misiniz?

— Çıldırdınız mı? Bunu niçin istiyorsunuz?

— Bunu yapmamak için sebep ne?

— Hayır.. kabil değil,..

— Benden utanıyor musunuz?

— Yaptığımdan utanıyorum.

Bilâihtiyar, onu teskin edebilecek bir yalan düşünmüştü; fakat o, başını sallıyarak tebessüm etti:

— Yalnız bu kadar mı? Ben sizi affediyorum. Kızınızın bir hatasını gizlemek istemenizi kim anlamaz?

İşte bunun için istediğinizi yapamam... Bu bana çok acı geliyor Bernar.

Onun güldüğünü işiderek sözünü kesti. Bu, sert gülüşü tatlı bir ses takip etmişti:

— Bana karşı komedi oynamayınız.. Benim Janı tanıdığımı ve bir kadının oda hizmetcisinden gizlisi olamıyacağını unutuyorsunuz? Siz, yaşınızı itiraf etmekten korkuyorsunuz; işte bu kadar...

Gladis'in boyalı yanaklarına kan hücum etmişti; fakat sade bir tavırla cevap verdi:

— Âşığımı herşeyden çok seviyorum.

— Âşığınızı mı? Sizin yaşınızda bir kadının bu kelimeyi söylemekten utanması lâzımgelirdi!

— Onu seviyorum. Siz bunu henüz anlıyamazsınız.. bir çocuksunuz..

Ondan, güzel ve genç bir kadın telakki edildiğim için ayrılmamak istiyorum. Bu, benim gururumu okşuyor. Eğer benim yaşımı bilmiş olsa, bilhassa benim yalan söylediğimi, bundan dolayı da içimden ne kadar mahcup olduğumu, benim için ihtiyarlığın ne büyük bir felâket ve düşkünlük olduğunu bilse beni terkederdi. Bütün bunlara rağmen yanımda kalmak istediği takdirde de benim parama tam'a ettiğini düşünerek buna tahammül edemezdim. Ben sevilmek istiyorum.

— O halde ne yapmak arzusundasınız?

— Sizin kendi menfaatinizi takdir edeceğinizi ümit ediyorum. Bir rezalet çıkar-

makla hiç birşey kazanamazsınız. Benim kanunen size bir borcum yoktur. Resmen bir babanız var. . Esasen ben kanundan birşey anlamıyorum. Size, serbestçe istimal edebileceğim yegâne şeyi verebilirim ki bu da paradır.

Bilâhare, birkaç sene, belki de birkaç ay sonra, dostum beni terkettiği zaman bir gün içinde ihtiyar bir kadın olacağım.. O zaman her şey değişecek... Fakat mesut olmak için elimde kalan bu son anları dünyada hiç birşen içid, hiç bir vicdan azabı veya vazife hissi için feda edemem.

Bernar cevap vermedi. Ayağa kalkarak ona yaklaşmış, haris bir merakla onu seyrediyordu. Nihayet bir mırıltı halinde:

— Şimdı gidebilirsiniz, artık... dedi ve Gladis gitti.

XVIII

Gladis, sonbaharın kızıl sislerinin arasında parlayan ilk ışıkların yandığı bulvarlardan geçerek ilerledi. Burası, mektep mahallesi idi. Burada her ev, her sokak gençliğe aitti, sisler arasında görülen bütün çehreler sefil, soluk, gıdasız fakat genç... çok gençti. Bu çehrelere kinle bakarak yürümekte devam etti.

Bernar'ın sözleri kalbinde yer etmişti; onları hâlâ işidiyor gibiydi: «O halde sizi aldatıyor mu?»

Bu suali ne kadar samimî ve saf bir eda ile sormuştu! Sizi aldatıyor mu? Sizi, sizin gibi bir ihtiyarı sevmenin imkânı yoktur, demek istiyordu.

Gladis, kendinden ve kudretinden o kadar emindi ki, şimdiye kadar kıskançlık nedir bilmiyordu. İşte hayatında ilk defa olarak bu korkuyu, bu ümitsizliği, bu korkunç ümidi duymağa başlamıştı.

— Beni seviyor mu? Beni sevdi mi? Niçin beni terketmiyor? İstediği izdivaç mıdır? Para mı? Bana sadık mıdır? Dün niçin gelmedi? Nerededir? Kiminledir? niçin?

Onu kolları arasına aldığı vakıt gözlerini kapamaktan maksadı, zevkini daha iyi tatmak mı yoksa onun yüzünü görmemek için midir? Yüzü hâlâ genç görünüyor mu?

Bu şüphe içini o kadar sarsmıştı ki, birdenbire sokağın ortasında durarak çantasından aynasını çıkarıp yüzüne baktı ve bunu yapar yapmaz, daha beş sene evvel böyle bir vaziyette iken yanından geçenlerin kendisine bakıp:

— Evet güzelsin; aynaya bakmağa ne lüzum var? dediklerini hatırladı.

Şimdi ona kimse bakmıyordu. Yanından genç çocuklar kolkola geçiyorlardı. Gladis fakirane giyinmiş, beresi kulağının üzerinde, çantası koltuğunda geçen kızlara da rastladı. Bunlardan şişman ve çirkin bir tanesinin arkadaşına:

— Onlar İtalya göllerine gittiler. Dediğini işitti.

Bu sözde: İtalya göllerine gitmek ne züpbelik!„ demek istiyen bir mana vardı. Fakat sesinde gizliyemediği bir kıskançlık seziliyordu.

Gladis, kendisi gibi tahakkuk etmiyecek bir hulyanın hasretini çeken bu şişman kıza dost nazarlarla baktı.

Eve geldiği zaman kalbi hâlâ boğuk ve a ı çırpınışlarla çarpıyordu. Gece, boş yere uykuyu beklerken kendi kendisine bir düzüye şu sözleri tekrar ediyordu:

— Ben güzelim... O, böyle bir vücudu nerede bulabilir? Ben altmış yaşında değilim.. Bu doğru değildir. Buna imkân yoktur.. Bu alçakça bir yalandır.

Niçin bu çocuğu görmeğe gittim? Yirmi sene, ben onunla alâkadar olmadan yaşamıştı. Buradan gitmeli.. Dünyanın öteki ucuna kaçmalı idim. Fakat o zaman bir mektup gelip Aldoyu bulacaktı.. Aldo beni seviyor mu acaba? Bu dakikada nerededir? Acaba başka bir kadını seviyor mu? Onun hakkında ne biliyorum? Bir kadın sevdiği erkek hakkında ne bilir? Belki de benimle alay ediyor? Belki...

Bir düziye Aldonun etrafında dolaşan arkadaşı Janin Persyeyi hatırlıyordu:

— Eğer hakikatı öğrenirse o kadınla birlikte benimle alay edecek ve onu böyle gülünç bir vaziyete soktuğum için hiçbir zaman beni affetmiyecek... Janin de: «zavallı Gladis, böyle birşeyden şüphe etmiyordunuz değil mi? Halbuki bir kadını aldatmak kabil mi? Ben sizin her zaman benden yaşlı olduğunuzu tahmin etmiştim ama bukadar değil... Ne komik şey!» diyecek...

Gladis mi gülünç? Belki mücrim ve menfur; fakat hiçbir zaman gülünç olamam... Bir canavar, korkunç bir mahlûk belki., Fakat bir büyükanne, bir ihtiyar. Hiçbir zaman...

Ben ona henüz başkasına tercih edilebilecek bir halde olduğumu isbat edeceğim.. Bernar böyle bayağı bir hakaretle benden intikam almak istedi. Hakikatte ben henüz güzelim... Yaşımı kim keşfedebilir? Bunu bildiklerini farzetsem bile, elli yaşında ve daha büyük kadınlar yok mu?

Evet var... Fakat o zavallılarla alay ediyorlar! Kendilerile nasıl alay ettiklerini bilseler!

Şimdi Aldo burada olsa herşeyi unutacaktı...

* * *

Birdenbire yatağında doğruldu. Yüzü bandajlar içinde hareketsizdi. Büyük bir hiddetle bu bandajları yırttı: Ne sukut... Bütün bu gizli itinalar, sun'i desteklere dayanan bu asılsız gençlik... Bu kremler.. Boyalar. Yazın banyo elbisesinin altındaki bu gizli korsa...

Bütün bunlar hakikî güzelliğin zaferini tatmamış kadınlar için belki tahammül edilir birşeydir. Fakat benim için ???.

Aldoyu görmek ve teskin edilmek için bu dakikada içinde delice bir istek duyuyordu.

— Onun evine gideceğim.

Bunu düşünür düşünmez kendi kendine:

— Beni deli zannedecek... diye mırıldandı. Fakat bu gece artık yalnız kalamam.. Hastayım.. Ölüm tehlikesi karşısında olsam onu gidip bulmaz mıydım? İşte bu gece sabaha kadar böyle kalırsam mutlaka ölürüm.

Lâmbayı yakıp aynanın başına giderken, bir dakika, karşısında kendisini değil, yabancı ve mağlûp bir iktiyar kadının aksini göreceğim zannetmişti.

Alelacele giyinerek çıktı. Monti, o civarda tenha bir sokakta, bir evin aşağı katında otururdu. Geceleyin sokaklarda acele yürümekle kalbinin çarpıntısının durulacağını ümit ediyordu.

Pancurların aralıklarından, içerisinin karanlık olduğunu gördü ve yaklaşarak pencereye hafifçe vurdu. Cevap yok..

— Ne kadar derin uykuda!

Tekrar yavaş sesle onu çağırdı. Bir çok defalar ona böyle geceleyin gelmişti. Fakat o vakit Aldo onu bekliyordu.

Kulağını pencereye yaklaştırarak içerisini dinlerken, pancurların arkasından boğuk bir telefon sesi geldi. Telefon çalıyordu. Fakat Aldo cevap vermiyordu. Nerede idi? Bu saatte telefon eden kim idi? Sabahın saat beşinde kendisinden başka kim ona telefon edebilirdi?

Âni bir hiddetle demir kepenkleri tutarak sarsmağa başladı. Fakat bu gürültüden kapıcının uyanıp koşacağını düşününce korku ile oradan kaçtı, sokağın başında, sabah kırağısının ıslattığı tahta kanapeye oturdu. Ağaç dallarından çiğ taneleri düşüyor, bazen bir damla su açık yakasından kayarak çıplak boynunu ıslatıyordu.

Direğin üzerindeki lâmbanın ışığı titredi ve söndü. Sabah olmuştu. Şarktan kurşunî bir aydınlık yükseliyordu. Bir sarhoş ona bir küfür savurarak geçti.

Bu sâkin ve zengin sokakta, kapalı pencerelerile, bu evlerin kör ve alaycı bir hali vardı.

Gladis hiddet ve ümitsizlikle kudurmuş bir halde:

— Acaba kim? dedi. Ne aptalmışım! Ne budala mahlûkmuşum! O beni aldattığı halde birşey görmedim, birşeyden şüphe etmedim... Beni kiminle aldatıyor?

O kadının kim olduğunu bilmemeği tercih ettiği halde, kalbinin ta derinliklerinden bu sual taşıyor ve ölüme meydan okuyarak yarasının dikişlerini koparmak istiyen bir hasta gibi:

— Kim? diyordu.

Birdenbire karar verdi:

— Sabaha kadar burada kalıp öğreneceğim. Bana yalan söylemeğe cesaret edemiyecek,..

Biraz sonra, tuhaf bir ümit ışığile sarsıldı...

BÜYÜ

— Başı 9 uncu sayfada —

— Biliyorsun nineceğim, beni çok zayıf ve yumuşak buluyor. Onu idare edemiyecekmişim!...

— Allah Allah... bu ne tuhaf şey...

— Gitti... bir daha gelmiyecekmiş! .

İhtiyar kadın, torununun saçlarını okşıyor ve düşünüyordu. Birden, yüzünde bir gülümseme belirirek:

— Nazan, dedi. Kaldır başını yavrum. Bak, sana birşey söyliyeceğim.

Genç kız, hayretle doğruldu. Islak gözleri, taze yüziyle bir çocuğu andırıyordu:

— Söyle nine...

— Yavrum, artık üzüntülerin sonuna erecek.

— İmkânı yok nineceğim... içim sızlıyor, yanıyor. Onu nasıl sevdiğimi bilsen...

— Biliyorum çocuğum. İşte bunun için üzüntülerin sona erecek.

— Anlıyamıyorum ki nineciğim...

— Şimdi seni okuyacağım. Benim, şimdiye kadar sana hiç bahsetmediğim bir sırrım var. Bunu kimseye söylemiyeceğini bana yadet!

— Söz veriyorum... namusum üzerine!...

— Peki öyleyse... şimdi sana bir " büyü „ yapacağım...

— " Büyü „ mü?

— Evet! bu sayede Hasan senden ayrılmıyacak...

Genç kız, kalbine dolan ani sevinçle güldü:

— Sahi mi nine?

İhtiyar kadın, cevap vermedi. Dudakları belirsiz kıpırdılarla oynıyor, gözleri garip bir kuvvetle parlıyordu. Arasıra genç kızın mahzun yüzüne üfliyordu. Onun ılık nefesi yüzünde dolaştıkça, yüreğinde tatlı bir sükûnet doğuyordu.

O gece yatağına girdiği vakit, o tatlı sükûnetle uyudu.

* * *

Ertesi gün. hiç beklemediği halde, Hasan geldi. Yüzü, üzüntülü geçmiş bir gecenin izlerile yorgun ve kederliydi. Genç kızın ellerine sarılarak:

— Beni affet yavrucuğum. Sana haksızlık, daha doğrusu kabalık ettim..

Diye yalvardı. Ondan her zamanki sahneyi bekliyordu. Genç kızın gözleri dolacak, sessiz hıçkırıklarla ağlıyarak göğsüne kapanacakdı. Fakat, hayretle donakaldı. Genç kız, dimdik duruyor, gözlerinde yaş yerine tatlı bir gurur ışığı parlıyordu.

Delikanlı, nişanlısının bu değişikliği karşısında şaşırdı. Gözlerine inanamıyor, heran artan bir dikkatle ona bakıyordu:

— Gelişim seni memnun etmedi mi yoksa?

Genç kız, cevap vermiyerek gülümsedi. Yüreğinde en büyük kuvvetlere bile baş eğmiyen, başka bir kuvvet vardı:

— Bilâkis, çok sevindim... zaten geleceğini biliyordum...

Sesinde tılısımlı bir âhenk belirmiş, her zamanki yumuşak, kırık, çocuk yalnızlığını örtmüştü.

Delikanlı, merakla sordu:

— Nereden biliyordun?..

Genç kız, güldü:

— Beni sevdiğine bütün kalbimle inanıyor, ve seni yine bütün kalbimle seviyordum. .

* * *

Aradan günler, aylar geçti. Genç nişanlılar evlenerek mesut bir çift oldular. Genç adam, nişalısının anî değisikliğini bitmiyen bir ısrarla merak ediyordu. Bu merakın değişik bir şekli de genç kadının yüreğindeydi. Bir gün, gizlice ninesine bunu sordu. Yaşlı kadın, torunun genç başını göğsüne çekerek bastırdı. Öptü. Sonra gülümseyen sevinçli bir sesle onun kulağına fısıldadı:

— Hiç birşey yapmadım yavrum. Batıl itikatlara, "büyü„ lere ben inanmam ki, bununla bir iş yapabileyim. Yalnız senin kırık maneviyatını düzeltmek, sinirlerine kuvvet vermek için, esrarlı bir hal alarak seni okudum. Bunlar her zaman verdiğim öğütlerin içimden geçmesinden başka birşey değildi. Dudaklarımın arasından: "Yavrucuğum, gençsin, güzelsin, akıllı bir kızsın. Muvaffak olmamana imkân yok. Yalnız daha kuvvetli olman, sana çarpan dalgalara göğüs germen lâzım. Ağlama, felâketleri güler yüzle karşılıyabilenleri hiçbir keder yıkıp yere seremez. Ağlama, korkma, cesur ve güler yüzlü ol. Hayat sana gülecek. Sevdiğin adam senden kaçmıyacak, sana gelecektir „ diyordum. Sen bu mırıltılarla gizli bir kuvvet umarak değiştin. Ve görüyorsun ya öğütlerim dikenli yolunu, bir bağ yolu kadar güzelleştirdi.

— Belki de kâfi derecede sert çalmadım... Belki de derin bir uykuya dalmıştı! Belki de telefon çıngırağı benim kendi vehemimdi... Öyleya... Gece yarısı ona kim telefon edecek?

Tekrar pencereye doğru koşarak pancurları sarsmağa başladı. Bir köpek havlamasından başka kimse cevap vermedi.

— Sen misin Jeri?

Sesini tanıyan köpek inliyerek havlamağa başlamıştı:

— Sen de mi yalnızsın Jeri? Seni de mi bırakıp gitti?

Nihayet kapının önünde bir otomobilin durduğunu, Monti ile birlikte Janin Persyenin indiğini gördü ve o zaman Janinin kocasının bir hafta için seyahate çıkmış olduğunu hatırladı.

Demek, geceyi birlikte geçirmişlerdi.

Monti frak giyinmişti. Janinin başı açıktı. İkisi de, kendisinin birçok defa yeptığı gibi, bir eğlentiden sonra buraya geliyorlardı.

Onlara koşmak istedi fakat birdenbire:

— Yüzüm... diyerek durdu.

Böyle ıstıraplı bir geceden sonra yüzü kimbilir ne halde idi? Ağlamağa ve ıstırabını belli etmeğe hakkı yoktu.

Bir çiçek üstünde bir yağmur tanesi gibi, gözyaşları da ancak taze yüzleri güzelleştirebilir.. Onun ağlamağa hakkı yoktu. Janin henüz otuz yaşında olmadığı için ağlıyabilirdi. Çünkü onun gözyaşları Monti'nin kalbini yumuşatabilirdi. Fakat Gladis, gözyaşlarının yüzünün boyasını akıtacağını düşünmeğe mecburdu.

Onların eve girip kapıyı kapadıklarını gördü ve tahta kanapenin üzerinde, buz kesilen çıplak ellerini titriyen dudakları üzerinde sıkarak bu eve baktı.

Pancurların arasında bir ışık yanıp söndü ve Gladis evine döndü.

XIX

Bunu takip eden günlerde Gladis bir çok defalar Bernar'ın evine gitti. Bu sefil odada bulunduğu zaman içinde acaip bir sükûnet duyuyordu. Hiçbir şeyi gizlemediği ve olduğu gibi göründüğü yegâne yer burasıydı. Ancak oraya gittiği zaman yorgun bir ihtiyar kadın hali alabiliyor, vücudunu gevşetebiliyor ve kırışıklığını inci gerdanlığı altında gizliyebilmek için dimdik tuttuğu boynunu tabii haline bırakabiliyordu.

Bernar'ın metresini tanımak istemişti. Bu, nazik ve yuvarlak yüzlü, saçları alnının üstünde perçim gibi kesilmiş bir genç kadındı. Derin ve dikkatli gözleri, ancak kendisi güldüğü zaman gülüyor ve sair zamanlarda karanlık ve mahzun duruyordu. Yalnız bazen, kendisi meyusken bu gözlerde alaycı bir mana beliriyordu. Bu kadının ismi Loret idi. Dünyada yalnız bir bej rengi tayyörü, bir beresi ve çiçekli müslinden bir blûzu vardı. Bunu gece yıkayıp kurutarak ertesi günü ve en soğuk havalarda bile giyiyordu.

Bu, aslı ve hakikî ismi nadiren bilinen, kahve ve simitle karın doyuran, kimseyi alâkadar etmiyen ve günün birinde, geldiği gibi ortadan yok olan kızlardan biri idi.

Gladis, çok geçmeden, Bernar'ın o kıza para tedarik etmek için kendisine müracaat ettiğini anlamıştı.

— Arkası var —

BEKLENMEDİK SAADET

Yazan: Leman KARAMANOĞLU

Lâmia, dizinin üzerinde duran başın, kumral ve hafif dalgalı saçları arasına parmaklarını sokarak, genç adamın, ortasında uzunluğuna tek bir çizgi görünen, geniş alnından öptü.

Yavaşça mırıldandı:

— Artık kalksan fena olmaz Muzaffer..

Genç kadının dizinde kendinden geçmiş gibi yatan delikanlı, aşikâr bir üzüntü içinde doğruldu, titreyen bir sesle:

— Haftada bir gün bana verebildiğin bu saadeti artık çok görmeğe başladın galiba?.. dedi.

Senin başkasına ait olduğunu her dakika hissetmek bedbahtlığını ancak, bu muayyen günlerde unutabiliyorum. Halbuki sen, daha oturmadan gitmeği düşünüyorsun. Hem de kimin için; meziyetlerini, değerini takdir etmekten âciz bir koca için.

Lâmia içini çekti:

— Ne yapmamı istiyorsun? dedi. Pek âlâ biliyorsun ki seni hiç bir kadının sevemiyeceği kadar büyük bir aşkla severim.

Zaten, bana karşı daima iyi hareket etmiş bir adamı bir senedir aldattığımdan dolayı çektiğim vicdan azabı kalbimi kemirip duruyor. Buna bir nihayet vermek, hayatımızı birleştirmek için ne bekliyoruz bilmem, yarın çantalarımı alıp sana geleyim mi, ister misin ?..

İki ellerile başını tutmuş olan Muzaffer, elem dolu gözlerini genç kadına çevirdi.

— Beni affet, Lâmia! dedi. Her buluşmamızda seni üzüyorum. Senin kadar mükemmel bir kadına söylenecek sözler bunlar değildir, biliyorum amma, ne yapayım... Seninle hayatımı birleştirmek!.. Beni deli eden de buya.. Bunu yapmakta neden gecikiyoruz? Çünki param yok.. Lâmia kazandığım çok ehmiyetsiz para. Seni yaşatamıyacak kadar az... Seninle birleşmek, sonra da hayatını daimî bir yoksuzluk içinde geçirtmek.. Bunu yapamıyorum.. Seni mahrumiyet içinde yaşatmağı gözüme alamıyorum...

Muzaffer yorgun bir tavurla ayağa kalktı. Lâmia belli etmemeğe çalıştığı, gözyaşlarını gizlice silerek şapkasını giyiyordu. Üstlerindeki çam iğnelerini, kurumuş yapraklarını silktiler. Uzun bir buse ile dudakları birleşti. Ve hiç konuşmadan, elele yokuştan aşağı indiler.

*
* *

İki büyük çam ağacının, serin gölgeliği altında sallanan bir hamakta, gazetesini okuyan Lâmia, birden doğruldu. Elindeki gazeteyi tekrar okudu. Sonra koşa koşa içeri girdi.

Kocasının çalışma odasındaki yazı masasının başına oturarak yazmağa başladı:

«Canım Muzafferim;

Şimdi gazetede büyük müjdeyi okudum. Çok seneler evvel Amerikaya hicret etmiş bir akrabam geçenlerde vefat etmiş, ve bir milyonu geçen servetini sana terk etmiş, gazete de bu havadisi "beklenmedik saadet,, başlığı altında, birinci sütuna koymuş, okurken deli oluyorum sandım. Demek bir senedir devam eden azaplarımız bitti. Şimdi kocama bir mektup bırakarak, Kartaldaki teyzemin yanına gideceğim. Ona herşeyi anlatacağım. Korkusuzca oraya gelebilirsin. Ne yazdığımı bilmiyorum. Seni bekliyorum.»

Lâmia

Genç kadın zarfı kapadı. İkinci mektuba başladı.

«Hayri;

Şu mektubu okuduğun zaman, ben bir daha avdet etmemek üzere buradan uzaklaşmış bulunacağım. Sana karşı çok kabahatliyim. Günahkârım. Beni affet. Allaha ısmarladık »

Lâmia

İkinci mektubu da kapadı. Ayağa kalktı, etrafına bakındı. On senedir içinde müsterihane yaşadığı evin içinde idi. Duvarda Hayrinin portresi ona bakıyordu.

Hayri;

Ne sakin ve ne içindekini dışına vermez adamdı. Lâmiadan başka herkes, onun karısını ne kadar özlü bir sevgi ile sevdiğini bilirdi amma, Lâmia bunu anlıyamıyordu. Çünki o: «seni seviyorum, sensiz yaşayamam ölürüm!» diyecek bir insan istiyordu. Kocasının çok tabiî, hattâ yapılmıyormuş hissini verecek kadar tabiî hareketlerini, düşüncelerini, fark bile etmez.

"Hayri dünyanın en maddî adamıdır,, diye hayflanır. Onu sadece iyi, terbiyeli ve kendisine refah veren bir erkek diye severdi.

Yatak odasına çıktı. Küçük çantasına lüzumlu birkaç şey koyduktan sonra giyindi, bahçeye indi. Bir kere bile arkasına bakmadan, yeşil bahçe kapısını hızla çarparak uzaklaştı.

*
* *

Beyaz patiska örtülü dar bir sedirin üzerinden pencereye dayanmış olan Lâmia, postacının küçük eve doğru yaklaştığını görünce koşarak aşağıya indi. Müvezziin elindan zarfı kaptı. Muzafferin yazısı idi. Kapının yanındaki iskemleye oturarak okumağa başladı:

«Canım Lâmiacığım;

Mektubunu aldım. Aşkımız ve saadetimiz için bir dakika düşünmeden kocanın evini terkedişin gözlerimi yaşarttı.

Evet, artık zengin oldum. Tahayyül ettiğimiz şeyleri hakikat haline getirebilecek vaziyetteyiz. Seninle evlenebilirim. Fakat şimdi aramızda bizi ayıran engeller yok olunca, büyük bir hakikatın farkına vardım. O da, aşkın aynı şiddetle devam etmesi için, muhakkak surette bu engellerin mevcut olması lâzım geldiğidir.

Daima ayni ihtiras ile biribirimizi sevebilmemiz için, hiç bir zaman yekdiğerimizin olamıyacağımızı ve her mülâkatın sonunda ayrılacağımızı düşünmemiz lâzım. Sen hemen kocanın yanına avdet et, ben senin istediğin yerlerde evler alayım. Kotramız, otomobilimiz olsun. Ve gizlice korkarak saadet hırsızlığı yapalım. Çalmak, mal sahibi olmaktan daha tatlı imiş meğer..

Fakat Lâmia sanma ki..»

Lâmia daha fazla okuyamadan mektubu parça parça etti. Sendeledi ve sırt üstü taşların üzerine düşerek bayıldı.

Gözlerini teyzesinin sarı pike örtülü demir karyolasında açtığı zaman, yanıbaşında kocasını görünce, evvelâ şaşırdı, sonra gülmek istedi, gülemedi ve boğulur gibi hıçkırarak başını yasdıkların arasına sakladı. Hayri her vakitki gibi sâkin ve sessizdi. Küt parmaklı ellerile, karısının saçlarını okşayarak:

— Dün akşam vekilin ziyafetinde idim. Gece eve gelemedim. Sana telefon ettim. Hizmetci küçük valizinle dışarı çıktığını söyleyince; "Lâmiacığımın yalnızlıktan canı sıkıldı, muhakkak biraz hava almak için teyzesine gitti.,, diye düşündüm ve bu sabah eve uğramadan doğruca buraya geldim. Haydi, çabuk giyin. Bana Lâmiasız bir evin kapısını çaldırma karıcığım...

Dedi.

Yazı Direktörü: EMİN REFİK UZMAN No. 95 1 Şubat 1939 Basan: Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülnce mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besliyeci madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.